Ч. 288 (14.831). Львів, четвер 30. грудня 1937.

Oplata pocztowa uiszczona gotówką

Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
" Банку Чеських Леґіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 "
Піврічно . . . . . 30.00 "
Річно . . . . 50.00 "
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Плян комуністичного перевороту у Франції.

КОМУНІСТИ ХОТІЛИ ВБИТИ МІН. ДЕЛЬБОСА.

Слідчий суддя переслухав у приявности оборонців Евгена Дельонкля, якого вважають провідником правої тайної орґанізації „білих каптурів" („Ц. С. А. Р.").

Дельонкль дізнався, що

на ніч з 15. на 16. листопада ц. р. комуністи приготовлювали переворот у Парижі. У всіх дільницях столиці за винятком 4-ох, де мало комуністичного елементу, мали в означеній хвилині 18-тисячні пробоеві частини перевести переворот. Вони вишколені на військовий лад і озброєні в новітні кріси та скорострілі.

На самому початку комуністи мали вбити міністрів Блюма, Дормуа та Льоба, щоби зробити враження, що це фашистівський переворот, опісля заняти дільницю, міністерство війни і касарні.

Про те все повідомив був заступника шефа ґенерального штабу, посередньо — маршала Ґамлена.

СТРАЙК ПАРИСЬКОЇ МІСЬКОЇ КОМУНІКАЦІЇ.

Минулої ночі ухвалено страйк персоналу міських автобусів та підземної залізниці в Парижі. Пасажири нічого не знали, тому вночі довго вичікували на перестанках, доки пікети страйкарів не повідомили їх про страйк.

Таксівки не беруть участи у страйку, тому дуже добре заробляють.

Зміна уряду в Румунії.

Вчора (вівторок) в год. 16. король приняв димісію премієра Татареску, опісля поручив послові національно-християнської партії Октавіянові Ґоґа місію утворити уряд.

Новий кабінет, який ще вчора зложив присягу, має таких членів: ґолова: Ґоґа, війна: ґен. Антонеску, скарб: Саву (адміністратор нац. банку), промисл і торговля: Джіґурту, освіта: Петровіч, кооперація: Йоанітеску, праця: Куза (син), внутр. справи: Калінеску, рільництво: Сіміяну, шляхи й публ. роботи: Ротарка, віроісповідання і мистецтво: Монас, рільництво: Ґітеску, здоровля: Бану, закорд. справи: Місеску, летунство і маринарка: Ірімеску, справедливість: Радулеску, без теки: Куза (батько).

НА ЯКУ БІЛЬШІСТЬ МОЖЕ РАХУВАТИ УРЯД?

Уряд Ґоґи буде спиратися на концентрації національних елементів а саме на національно-християнській партії (36 мандатів), лібералах (111 манд.), румунському фронті (35 манд.), національно-демокр. партії Йорги (8 манд.) та евентуально на ґрупі послів з партії царaністів. Можливо, що залізна ґвардія поставиться до нового уряду невтрально.

Ці партії мабуть запевнять урядові більшість. Якщо ні — вони виставлять спільну листу при виборах після розвязання теперішнього парляменту.

НОВИЙ ПРЕМІЄР ТА ЙОГО ПАРТІЯ.

Премієр Ґоґа є одним з передових румунських політиків, крім того ученим (професор університету в Кольошварі) та поетом.

Національно-християнська партія, де Ґоґа є головою, обіймає національні елементи та має політичну програму побудовану на націоналістичних засадах.

НОВІ ВИБОРИ?

Авас подає з Букарешту на основі вісток з достовірних джерел, що уряд розвяже новобраний парлямент і розпише нові вибори.

Большевики пропонують Англії поміч проти Японії.

„Ізвестія" стверджують, що британські збройні сили за слабі, щоби спинити японську експансію на Далекому Сході та виразно пропонують Англії співпрацю СССР, доказуючи, що „єдиним рятунком для Англії булоб опертися на досить сильних приятелів, готових дати підтримку в боротьбі з японською агресією". СССР готов боронити не лише мира, але й позиції Англії в Китаю.

Положення під Теруелем.

Національна головна кватира повідомляє: На відтинку Теруелю йдуть дальші бої, ворожі протинаступи відбито з великими втратами. Національна артилерія знищила два повзи совітського походження і три ушкодила; у повітряних боях зістрілено 7 червоних літаків. Залога Теруелю дальше відбиває наступи червоних.

Національні літаки безнастанно бомбардують ворожі становища, спричинюючи чималі втрати; м. ін. знищили вони магазин совітських повзів.

Нова конституція в Ірляндії.

Від завтра входить у життя нова ірляндська конституція. Вона постановляє м. ін., що держава буде від тепер зватись „Ейре", що матиме видавати війни без постанови парляменту, матиме президента, якого вибиратимуть на 7 літ.

Про британського короля конституція не згадує як про голову ірляндської держави, лише дає йому право репрезентувати її назовні.

Українська молоде! Допильнуй збіюки ювилейного „Дару Просвіті"!

Волинська правда виявляється.

(Власна кореспонденція.)

Редактор „Бюлетину Польсько-Українського" В. Бончковський на запрошення гуртка „Зніч" виступив у Луцьку мин. місяця з відчитом про „кресове право". Як звичайно, прелеґент, звертаючи увагу на майбутню ролю України й Польщі в подіях на сході Европи, підчеркнув необхідність позитивно розвязати українську проблему на наших західних землях.

Відчит ред. В. Бончковського не припав до вподоби місцевим ендекам і вони зааранжували контрвідчит з прелеґентом аплікантом М. Старчевським. Як ендек, нічого нового сказати він не міг; повторив усе те, що давно вже говорили Ґрабські, Гертихи й інші, поперекручував факти, оплюгавив український нарід і, на радість ендеків, „доказав", що треба гнобити українців якнайсильніше.

Через те „лекція" аплік. Старчевського не заслуговувала навіть на те, щоб про неї згадувати. А тим більше — реаґувати на неуцтво, на патольоґічні україножерні вибрики ще неоперених ендеків. Але сталося так, що „Волинське Слово" (ч. 36) присвятило закокуріченому ендекові цілу статтю „Несамовитий відчит", більше цікаву для українців, ніж для кого іншого, бо в ній розкрито „волинську правду", що її так дбайливо заклястрував колись Певний:

Збиваючи „докази" Старчевського, що до 1928. р. українців не було та що їх висиділи тут з „русинів", як курки з яєць, спроваджені на Волинь українці-наддніпрянці, „Волинське Слово" несподівано витягнуло наверх зпід певнівського кляйстру правдиву волинську правду і показало її в такому натуральному вигляді:

Від 1917 р. урядували на цій землі представники української влади. Чи факт приналежности до Української Держави національно освідомлював населення чи ні?

Уже в 1917. р. вибрано на Волині до російських установчих зборів, українських послів, при чому українські партії вщент погромили партії російські.

В 1917—1918 р. повстають на Волині Просвіти, як українські культурно-нац. осередки, що без перерви працюють майже до 1930. р. (Кремянець, Остріг, Рівне, Луцьк, Дубно й інші повітові осередки). Підчас святкування 10-ліття луцької Повітової Просвіти на початку 1928 р. брало участь у маніфестаційному поході понад 10.000 делеґатів з усіх закутків Волині.

За часів української державности повстають на Волині **українські ґімназії і сотки народніх шкіл по селах, що їх у більшості зліквідовано вже за часів польської влади.**

Коли Волинь прилучено до Польщі, вже істнувало тут декілька кооперативних осередків (повітові союзи українських кооператив у Кремянці, Дубні, Острові, Рівному і т. д.). На початку 1928. р. на Волині було

к. 500 українських кооператив, що між іншим нині належать не до „Гурту“ (як сказав п. Старчевський), а до варшавського Ревізійного Союзу. За 1925, 1926. і 1927. рр. відбулися напр. у Луцьку 4 місячні українські кооперативні курси, що випустили сотні підготовлених кооператорів. Відношення воєводи А. Дембського (політичного учня Р. Дмовського) до українських господарських установ було позитивне, при чому п. Дембський ані разу не намагався „русинізувати“ місцеве українське населення, як і старости (преважно в тих часах ендеки), що співпрацювали з українцями на терені самоврядних установ.

Хіба досить фактів, які стверджують, що коли вже казати про „українізацію“, то найживішим темпом вона йшла за часів пястівських та ендецьких адміністраторів.

Переходячи до політичних моментів, „Волинське Слово“ каже:

У 1928. р. вибори відбувалися під одним гаслом: „За Україну“. Тому панував такий ентузіязм у масі. У виборчій декларації говорилося про національні моменти, що переважали над усіми іншими

Поза кількома випадками (Приступа, Пащук), усі інші посли й сенатори виступали, як українські національні діячі.

Досі все в порядку: волинська правда, як на долоні. Далі вона теж виступає, але вже поміж рядків. Отак „Вол. Слово“ каже:

До 1930. р. цілий український національний рух був — за малими винятками — неґативно поставлений до польської держави. Після 1930. р. настає в думанні українського громадянства зворот у напрямку прийняття польської державности, як обєктивного факту політичної дійсности.

Як передтравнева, що була в руках ендецьких чинників, так і післятравнева адміністрація, що перейшла до рук пілсудчиків, однаково приймала істнуючий на Волині факт національного освідомлення українського населення.

Ціла справа полягає в тому, що за часів пілсудчиків зазначається процес психічного перелому в настроях українського громадянства. Якщо він пішов швидше і глибше, вплинула на це більша толеранція нової влади до української окремішности й пошанування традицій українського населення.

Тут уже не все ясно. По-перше, звідки такі відомости, що „цілий український національно-громадський рух (до 1930 р.) був неґативно наставлений до польської держави“? Ні від одного національно наставленого посла чи сенатора ми про це ніколи не чули. Чи може ця протидержавність у тому, що українці Волині на підставі виборчої ординації здобули в 1922 р., як величезна більшість населення, всі посольські й сенатські мандати? Чи в тому, що вони в соймі й сенаті леґально боролися за права свого народу, рішуче протиставлячись тим законам, які були спрямовані проти інтересів українського народу (як про утраквізацію шкіл, земельну реформу чи пак осадництво і т. д.)? Чи в тому, що вони бльокувалися з тими й іншими польськими парляментарними ґрупами, щоб забезпечити собі підтримку при обороні інтересів своїх виборців, а, бувало, не ухилялись теж від позапарляментарних переговорів з урядом? Чи в тому, що створили навіть у варшавському парляменті „автономічну ґрупу“, до якої ввійшло двох волиняків, двох холмщан та один підляшак?

„Вол. Слово“ перед нападами Старчевського стануло в обороні памяти небіжчиків сенаторів і послів: о. Д. Герштанського, М. Черкавського, Л. Марковича, адв. Карпинського (вмер і голова автономічної групи А. Васильчук), закидаючи Старчевському, що він не потрапив пошанувати памяти небіжчиків, яких шанують навіть зулюси. То якже назвати оце посмертне обвинувачення небіжчиків наших послів і сенаторів у протидержавному наставленні, чого вони з могили ні ствердити, ні відкинути не можуть?!

А може тільки в соймі й сенаті боротьба йшла леґально, а на місцях робилося що інше? Тоді спитаємось: чи ті війти, солтиси, соймиковці, члени повітових виділів, лавники міських урядів, яких тоді було так багато, займалися протидержавною роботою? Колиб воно було так, то яким робом пястівці й ендеки старости і навіть воєвода Дембський працювали з ними, відвідували „Просвіти“, запрошували цих „антипаньствовців“ на „чорну каву“ (вона тоді була в моді), не закривали ні кооператив, ні „Просвіт“, навпаки: затверджували для них субвенції від міських урядів і повітових соймиків? А може протидержавність виявляли ті, що возили учнів української ґімназії аж до Варшави і там бавилися спільно з педаґоґами й учнями одної польської ґімназії?

Залишається припустити одно: що протидержавне наставлення тодішніх українських послів і сенаторів Волині полягало в тому, що вони не промовчували кривд українського народу та не закривали очей на нові небезпеки. Зрештою, навіть пястівські й ендецькі адміністратори тих часів так зле не трактували цієї оборонної акції українського громадянства, бо не співпрацювали би з ним і не толерувалиб її. З таким змістом слова „антипаньствовец“ почали вживати на Волині власне з поендецьких часів: домагатися вільних виборів, говорити про українську школу, закладати українську кооперативу, скликати нараду і т. д. — значить тепер у ріжних чинників бути антидержавником. Але що вільно говорити іншим, того не вільно українцям: оборона своїх прав і навіть леґальні виступи проти режиму — це ще далеко не протидержавність!

Помиляється також „Вол. Слово“, коли датує початок перелому на Волині в 1930. р. Він почався ще з весною 1928. р., коли на Волинь примандрував із своєю „Нивою“ Певний та разом з іншими започаткував тут „певнівщину“, названу в цитованій статті „прийманням польської державности“, а в дійсності — роботу в напрямку протилежному оборончій акції перших українських послів і сенаторів.

Але звернімся до слів самого „В. С.“. Поставмо собі поруч оці, наведені, вище, заяви:

1. „Відношення воєводи Дембського до українських господарських установ було позитивне, при чому Дембський ні разу не намагався „русинізувати“ місцеве українське населення (не поборював українського національного руху), як і старости (тоді переважно ендеки), що співпрацювали з українцями на терені самоуправних установ“ (істнували й розвивалися „Просвіти“ та кооперативи, які діставали субвенції, було таке-сяке політичне життя, були свої війти, солтиси, члени самоуправ і т. д.); це в часах, коли українці буцім-то були наставлені протидержавно?

2. „Після 1930. р. настає в думанні українського громадянства зворот у напрямку прийняття польської державности... якщо пішов він швидше та глибше, то вплинула на це більше толеранція нової влади супроти української окремішности, пошанування традицій українського населення“.

Чужинець, який ніколи не був на Волині й чув, що на ній робиться, міркуючи льоґічно, прийшов би до такого висновку:

Коли в часах протидержавного наставлення цілого українського національного руху влада ставилася до українського народу на Волині толерантно, співпрацювала з українцями, пила спільно каву, бавилася в Просвітах, давала субвенції, — і Просвіти, кооперативи та інші ділянки життя цвіли, то по 1930. р., коли українці визнали державність, а нова влада почала ставитися до них ще більше толерантно й шанувати традиції українського населення, воно напевно має (кажемо: так повинен би думати чужинець) десять разів більше розвинене культурно-освітне, економічне, політичне й усяке інше життя, десять разів більше тих установ, що істнували в попередньому періоді, більше війтів, солтисів, соймиковців, лавників, урядовців і т. д.

А як є, ми знаємо.

І хоча „Вол. Слово“ цієї сторони волинської правди не насвітлило, проте вже самими своїми твердженнями та наведеннями фактів, здається мимоволі, виявило її між рядками.

Зрештою, кому не кинеться в очі така диспропорція і не прийдуть у голову цілком інші висновки?

В. П.

Різдвяний страйк.

(Від власного кореспондента.)

Париж, 24. грудня 1937.

Провідники французького робітництва ведуть правдоподібно цілу працюючу клясу Франції до режіму кулака — і то не лівого, але правого кулака.

Сьогодні вранці, напередодні Різдва, коли цілий Париж кипить від святочних орудок, французьке військо розвезло парижанам молоко і харчеві продукти. Ґазет не можна було знайти в кіосках, хоч вони вийшли, бо страйкувала експедиційна служба.

Нова хвиля страйку, яка появилася зараз по подорожі Дельбоса, має виразний політичний підклад. Комуністи невдоволені міністерством закордонних справ. Французьке робітництво є сьогодні найкраще забезпечене в Европі. Дуже високий рівень платень і два дні відпочинку на тиждень — повинні були завести соціяльний мир у Франції.

Так не сталося. Французький загал є озлоблений на Ґенеральну Конфедерацію Праці, (яка мабуть не опановує становища), а брак цивільної відваги французької соціяльної демократії сказати робітникам правду в очі, нагадує мимохіть долю соціял-демократії Італії й Німеччини. Історія любить повторятися.

Анкета над станом виробництва у Франції, в якій узяли участь представники працедавців і робітників виказала, що французьке виробництво треба збільшити.

Неначе у відповідь на це проявляється страйкова хвиля, яка обхоплює і деякі фабрики зброї.

Це вже не жарт, і кожний тутешній свідомий громадянин відчуває, що ця вічна забавка у страйки розкладає суспільний устрій та підтинає престіж Франції на чужині, і що навіть найкращі вихиляси французької дипльоматії, чи добра фінансова політика мін. Боне, готові закінчитися поважною невдачею, якщо не найдуться способи, щоб зараз завести лад.

Комуністична партія, урядова партія „Людового Фронту“, висказує своє вдоволення і симпатію страйкарам. Соціялістична партія не знає на яку ногу має стати. (В останнім маніфесті Димітрова соціял-демократія засуджена на смерть перед усіми „буржуа“.) Радикали скажені на комуністів дивляться вже зовсім явно на центр, звідкіля готова прийти їм поміч.

Є французька політична максима, яка каже, що кожний демаґоґ натрапить скоріше чи пізніше найкращого демаґоґа, ніж він сам. Анархісти бють на мітінґах своїми арґументами комуністів, комуністи соціялістів, соціялісти радикалів. Заворожене коло лівих французьких партій. Французькі праві партії є теж розсварені (ми про це писали з приводу процесів Ля Рока), але всіх їх єднає гасло батьківщини і приватної власности. І тому участь французьких радикалів та навіть великої частини соціял-демократичної партії в „Людовому Фронті“ виглядає на дивогляд, який може привести Францію до втрати громадянських вольностей, якщо ті дві ліві партії відкинуть від співпраці французький центр, затримуючи одночасно розкладову комуністичну гіпотеку.

Юрій Студинський.

Якщо ми не занедбаємо нашого обовязку й вишлемо Рідній Школі з нагоди Різдва БІЛЬШИЙ ДАР НА КОЛЯДУ, то й вона зможе сповнити свій обовязок супроти української молоді: виховає її на добрих громадян.

Хроніка Совітської України.

МОСКВА МУСИТЬ ВИЗНАТИ ІСТНУВАННЯ ОПОЗИЦІЇ ПІДЧАС ВИБОРІВ.

До переможних фанфар перших днів по „небувалій у світі перемозі Сталінського бльоку комуністів і безпартійних“ починають прибувати якісь інші нюанси. Отже в УСРР **не побажало** взяти участи в голосуванні підчас виборів 383.603 виборців. Голосувало **проти** урядових кандидатів до Ради Союзу 559.573 виборців. Голосувало **проти** урядових кандидатів до Ради Національностей 740.477 виборців.

Приймім, що ці цифри відповідають дійсности, приймім, що не було зловживань підчас підраховування голосів. І хоч на европейську мірку ці цифри невеликі, проте чи не симптоматичні вони, чи не кричать вони, що в тих умовинах в УССР **більше як мілюн виборців висловився проти окупантської влади,** не зважаючи на всю небезпеку, на всі жахливі наслідки цього для них.

ЩЕ ЗАГУБЛЕНІ ВИБОРЦІ.

Підчас виборчої кампанії в УССР крім наркома освіти Затонського, начальника політичного управління харківської військової округи Озоліна і голови дніпропетрівської міськради Петриченка **загубилися** ще нарком земельних справ Сідерський (людина з великим партійним стажем) і голова полтавського обласного виконавчого комітету Жученко.

НОВА „РАДІСТЬ“ У СОВІТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

„Трудящі“ України мусіли знову радіти. 24. грудня по УССР відбувалося „велике свято — двацятиліття совітської влади в Україні“. Очевидно, це було дуже імпозантно, бо „славним чекістам“ дуже-ж добре відомо, як „трудящі України люблять окупантську владу і братній російський нарід“. Про це святкування урочисто оповістили що в Києві на Хрещатику увечорі 24. грудня відбулося велике „народне“ свято з танцями, „хороводами“ тощо. Що то значить любов до братнього російського народу!.. Розпочали вже й українці „водити“ хороводи.

„ДРУЖБА“ БРАТЕРСЬКОГО УКРАЇНСЬКОГО Й РОСІЙСЬКОГО НАРОДУ ВСЕ ЗБІЛЬШУЄТЬСЯ.

З 1. січня року 1938. починає виходити в Києві великий щоденник **російською** мовою „Советская Украина“. Досі потреби в цьому не було, але досі не було і такої „дружби“. Цікаво, чи розпічне виходити в Москві щоденник українською мовою „Радянська Росія“?

Полтавський драматичний театр заходиться виставити „Анну Кареніну“.

Збільшення дружби помічається навіть у дрібницях: спікер московської радіостанції проголошує: „Музика для танцев, трепак“ і виконавці починають пісню „Гриць мене, моя мати...“, а слово „гопака“ в цій пісні ввічливо заміняють на „трипака“. Щож, ці хитрі малороси навіть трепак зукраїнізували!

МУЗЕЙНЕ МІСТЕЧКО В КАМЯНЦІ ПОДІЛЬСЬКОМУ.

В Камянці реставрують тепер „Турецьку фортецю“ і в ній улаштовують музейне містечко. В музею є кімната з портретами Хмельницького, Гонти, Залізняка, Кармелюка (який був колись увязнений у цій фортеці). Є кімнати зі зразками народньої творчости, експонатами геольогічних розкопин тощо.

ПЕРШИЙ ПЕРЕКЛАД ШОТА РУСТАВЕЛІ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.

Як відомо, у звязку з 750-річчям Руставелі поет Бажан переклав його „Витязя в тигровій шкурі“. „Вісті“ подають цікаві відомості про ще раніший переклад цієї поеми українською мовою: року 1892, по смерти на Кавказі кириломефодіївця Олександра Олександровича Навроцького його літературну спадщину передано до редакції „Кіевской Старины“; там було багато перекладів українською мовою з: „Іліяди“, „Одисеї“, „Пісні про похід Ігоря“, з творів Байрона, Міцкевича, Шеллі, Гете, Шіллера та інших. Переклав також Навроцький вступ і чотири розділи поеми Руставелі з поміткою: переклад з грузинської мови. Переклад цей вільний, у післяслові Навроцький пише з цього приводу: „Перекладаю нашим народнім віршем, котрий відповідає шестистопному александрійському віршеві... Народній цей вірш, опріч того, що лекше читається, ніж гекзаметр, робить чужоземний твір ніби власним народнім твором“. Рукопис цей з редакції „Кіевской Старины“ дістав для наукової роботи Ю. Тиховський, в родині якого він і залишився досі.

ФОТОГРАФІЧНІ КАРТКИ НА ПАШПОРТИ.

Як відомо, вся людність УССР мусить мати пашпорти. Тепер саме вийшов новий розпорядок, щоб на пашпорти наліплено фотографічні картки, які буде засвідчувати міліція.

ЯЛИНКОВІ БАЗАРІ.

У містах України відбудуться новорічні ялинкові базарі. В Києві ялинкові базарі відкриваються на Бесарабці, майдані Героїв Перекопу (колишній Софійській площі), Житньому базарі, біля великих заводів тощо. Крім 40 тисяч ялинок для Києва продаватимуть на базарах ялинкові прикраси: діди-морози, шкляні буси, електричні лямпи і ліхтарики тощо. Весело живеться у Києві, що й казати! **Л.**

ІВАН ЦУРКОВСЬКИЙ. 5

Землячка на чужині.

IV.

Як видно, Куліш легко перебільшував; була це людина надто вразливої та імпульсивної вдачі, що під впливом нових вражінь та ідей топтала свої давніші погляди, кидалася від одної крайности до другої і жаліла потім над тим, зовсім так, як Тассо у Ґетовій драмі. Відомі його суперечні погляди на Шевченка вже у другій фазі його письменницької діяльности, не диво, що й у відношенні до Марії Маркович помітна у нього така широка скаля — від обожання до зневаги. Якже зазначилися спогади про неї у „Марусі Богуславці“?

Опинившися у Відні, Куліш спочатку не думав про поворот на Україну, адже він зрікся російського підданства і ждав на австрійське; до Галичини також не хотів вертатися, бо галицькі українці поставились до нього з недовірям, а то й вороже. Він почув себе козаком нетягою, без жадної опори:

Жене його із края в край тімаху,
Людське лукавство та єхидство кляте
Завидує він степовому птаху,
Не маючи могили, щоб іспасти.

До соловейка, що досвіта співає в саду над Дніпром він відзивається:

Ой не тьохкай соловейку,
Про ту ніч темненьку
Як на віки я покинув
Матінку рідненьку.
Ой не тьохкай соловейку
Нехай ворон краче,
Нехай пугач квилить-плаче
Про життя козаче.

(Козацька хата).

Але у тім жалю він знаходить полекшу і відраду:

Я в тихій залишаюся хатині,
Не дбаю, що там пишуть по [illegible]
І притаївшись на чужій чужині,
Ширяю думками по рідній Україні.

До мене Муза в образі любови
Од берегів Дніпрових прибуває,
І пишними нетязі-козакові
Картинами хатину закрашає,
Піснями заволоку розважає,
І кобзу строїть на високі тони...

(Одвідини).

Це він власне писав свою поему та при тому снував свої спомини. У споминах він певне спинився і на тому, як він докоряв колись своїй землячці за те, що вона пробувала на чужині і не верталась у рідний край, а от тепер він сам опинився на чужій чужині, зазнає докорів та логани і тяжко йому у рідний край вернутися. Пригадався йому і той час, коли вона сяючи красою і умом, зявилась у північній столиці серед козаків-нетяг зі своїм щирим словом, наповнюючи радістю їх душі, коли вона „своїм ясним серцем мов сонце, дух його осіяла, над всяким творивом земним у нього божеством стояла“. Після останніх переживань він почув гидоту до людської злоби, до лукавства і у ньому прокинулися з більшою силою ідеї гуманности та братерства народів; на „образі любови“, який під впливом тих ідей розгорнувся перед його душею, зарисувалися дві ясні постаті. І з тих постатей, які вирinули у споминах, повстали дві постаті поеми — Маруся Богуславка і Заїра.

Не можна твердити, щоб автор хотів дати виразні портрети Марії Маркович і Ганни Барвінок — стрічаємося тут, як звичайно буває, з комбінацією вдач та подій — всеж при творенні тих постатей мав їх головно на увазі. Видається також, що багато із вдачі своєї дружини поет переніс на героїню своєї поеми; дружині і посвячена поема; героїню-ж поставив серед подібних ситуацій, у яких перебувала Марія Маркович.

Основою гуманізму — пошана людини, любов людства. Куліш у своїх поезіях поклоняється раз розумові і науці, то знов віддає похвалу серцю. І в „Марусі Богуславці“ бачимо те саме, та тут поет доходить до висловленої виразно, мабуть правильної, синтези. У першій строфі восьмої пісні кажеться:

Горить лампада ярко, аж палає,
Неугасима жертва, дар любови,
Що й Турчинові душу просвіщає,
Дає високі мисли й козакові —
Це чисте серце так горить-сіяє
У мороці глибокім безвірства,
Що з Бога правди людям виробляє
Чудовище ненависти та звірства,
Ума й науки бич, ворогу суєвірства.

„Чисте серце, без лукавства, дар найкращий Бога“ — воно є підставою людського життя, але кермоване забобонами та фанатизмом веде на манівці; тому-ж, що забобони і фанатизм родяться у темряві, потрібні людям розум і наука.

Обидві постаті жіночі, Маруся і Заїра, наділені великим і чистим серцем. Заїра величає Марусю щасливою владницею „некрушимого во віки берла“, та Маруся почуває себе нещасною, вона не бажає собі ні панування, ні царювання, на те величання дякує тільки Заїрі за піклування її матірю.

Осман шануючи незвичайно Марусю, називає її небесною дівою, дивом великих сердець, утіхою чистих душ. При тому він почитає побіч золотого серця її високий розум; знаючи любов її до Левка та бачучи її тугу за рідним краєм, він намагається зясувати їй, що життя на Україні негарне, лихе, та прохає її, щоб вона залишилася аж до часу, коли він вирушить у похід, з яким звязана і її велика роля. Він пригадує їй, що її думки ще не зовсім розгорнулись:

Ще не в повні сад розцвівся
У твоїй ограді,
І не все благоухає
В пишнім вертограді.
Пасучи щасливі очі
Будем літа ждати,
Як на сонечку закаплють
З нарду аромати.

Ці рядки схожі з закінченням „Зavороженої криниці“ та пригадують ті побажання дальшого розвитку, які Куліш висловив давніше в оцінці літературних творів Марії Маркович.

(Докінчення буде).

НА ОСВІТНІ ТЕМИ.

Як учать української мови

В ПОЛЬСЬКИХ ҐІМНАЗІЯХ ТА ЛІЦЕЯХ.

Перемінюючи давний тип ґімназії на теперішній, шкільна влада взяла під увагу й такі предмети як ручні роботи, ґімнастику, спів, випрацювала їх програми, подбала за підручники для них, а зовсім поминула українську мову. Хоч на просторі Східної Галичини (крім Львова) в деяких польських ґімназіях, де є значний відсоток української молоді, введено українську мову як обовязкову для всіх учнів ґімназії, але не зроблено зовсім нічого, щоб навчання цього предмету поставити на якійсь висоті. В тім самім більшім місті, де є кілька ґімназій, в одній ґімназії вчать української мови, в другій зовсім не вчать, або вчать як надобовязкового предмету. В ґімназії, де вчать української мови поруч учнів, що мають деяку підготову, є учні, що прийшли з інших міст, де зовсім не вчились української мови. Дотого поляки і жиди легковажать собі предмет, нема у них і прихильности до науки цього предмету. Примусити їх нотою до праці годі, бо учень з лихою нотою з української мови переходить до вищої кляси. Учитель мусить достосуватися в науці до більшости учнів і тому рівень навчання української мови в польських ґімназіях дуже низький. При спільному навчанні української мови в польських ґімназіях терплять учні українці, що не можуть користати ширше та глибше з рідної мови, бо більшість учнів поляків та жидів це спиняє.

Навчання української мови в польських ґімназіях віддають комунебудь. В одній ґімназії вчить україніст або хочби українець, у другій учить поляк, народній учитель, що вчить ручних робіт в ґімназії, в іншій старий передвоєнний москвофіл, в іншій жид, що знає дещо по українськи писати та говорити. Знаємо, яка шкільна влада є вибаглива до навчання польської мови в українських, особливо приватних ґімназіях, як вона домагається, щоб польської мови вчив не тільки польоніст з повною кваліфікацією, але щоб ним конечно був поляк, бо тут не річ тільки в знанні, але в підході до предмету, що їх у розумінні влади не-поляк не може мати і не може їх передати учням. При навчанні української мови це все зайве, і української мови вчать й учителі, що їм саме слово „український“ не може пройти крізь горлянку. В Чорткові вчить або вчив недавно української мови поляк, в Теребовлі жид, у Бучачі українець та москвофіл.

Нові програми та методи, введені при навчанні польської чи німецької мови, до української мови зовсім не відносяться. В новій польській ґімназії уживають учні підручників з давної ґімназії, а саме в І. і II. клясі: Крушельницького: На провесні життя, частина III. і IV., а в III. і IV. клясі: „Вибір з українсько-руської літератури“, частина І. і II., видання IV. Львів 1925. Цей вибір — то давні підручники в учительських семинаріях. „На провесні життя“ має академічний правопис і українську літературну мову, а „Вибір“ має давний правопис та дуже нечисту мову. Що учень в І. і II. клясі навчиться з правопису і мови, то опісля забуває в III. і IV. клясі, читаючи „Вибір“. Шкільної граматики нема, бо граматика Стоцького має передвоєнний правопис та галицьку мову. Ці всі підручники зовсім не відповідають програмам теперішньої ґімназії і через те нема ніякої пропорції між українською мовою та іншими мовами і предметами.

До навчання мови безумовно потрібна шкільна бібліотека. Польські бібліотеки в ґімназіях багаті, коштували по 10—12 тисяч золотих і щороку їх доповнюють новими творами. Українські бібліотеки ґімназійні є лише в декількох містах і то невеликі по 100—150 книжечок, вартости кількасот золотих. Пляни до навчання польської мови приписують виразно приватну лектуру на кожну клясу, яку кожний учень мусить прочитати, але цього нема для української мови, бо тут лектуру визначує або не визначує учитель цього предмету. Взагалі з навчанням української мови є так, що шкільна влада досі не мала часу цим предметом занятися і скласти плян навчання, видати підручники, граматику і т. п., полишаючи це все розумінню і сумлінню учителя.

Якщо навчання української мови в новій польській ґімназії — злиденне, то все-ж воно є, є дві години призначені тижнево на українську мову і є підручники, хоч перестарілі. Але в ліцеях при тих самих польських ґімназіях, де мова українська обовязкова, зовсім не вчили в першому півроці теперішнього шкільного року української мови. В кожнім природничім чи гуманістичнім польськім ліцею, особливо у місті нема української ґімназії та ліцею, є якийсь хоч невеликий, бо пересічний, відсоток української молоді. Ціле перше півріччя не мала вона ніодної години української мови, забуваючи те, чого навчилася в ґімназії. Ще щастя, що та молодь почує українську мову на годинах релігії (1—2 години тижнево). Шкільна влада зовсім забула за українську мову для української молоді в польських ліцеях. Чи пригадає собі на другий піврік, що невдовзі почнеться?... Чули ми нераз офіціяльні заяви, що польська школа не польщить українців, але що і в польській школі українська молодь має нагоду пізнати свою мову та письменство. Як це виглядає практично, можна уявити собі на підставі наведеного тут стану.

НА ГОСПОДАРСЬКОМУ ВІДТИНКУ.

IV. Зїзд голов і секретарів філій

Т-ВА „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“.

Дня 25. грудня ц. р. відбувся у Львові IV. зїзд голов і секретарів філій Т-ва „Сільський Господар“ при участи 76 делеґатів філій та представників Центросоюзу, Маслосоюзу і Просвіти. Зїзд отворив і ним проводив голова Т-ва „Сільський Господар“ **М. Луцький**, який до президії покликав голови філій: **о. дек. О. Малицького**, в Перемишлі, **радн. І. Шепаровича** в Станиславові, **дир. І. Бриковича** в Тернополі та на секретарів **інж. Н. Сасиківну** й **інж. В. Кіляра.** Предсідник згадав на вступі про смерть в останньому часі 3 голов філій: інж. В. Дидинського в Дрогобичі, дир. Т. Бариша в Калуші і д-ра М. Кондрата в Турці та пов. аґронома в Підгайцях А. Антоновича і б. правного дорадника М. Корчинського у Львові. Память покійних ушанували приявні повстанням з місць та 1-хвилинною мовчанкою. Відтак представив предсідник наше положення в краю та загрозу свобідному розвиткові господарського життя українського народу в краю, чого доказом завішення діяльности філії і 52 кружків „С. Г.“ в луцькому повіті, заборони оснування кружків на західних землях у краківському воєвідстві та й на інших землях, при чому як мотив подано загрозу публичної безпеки, або що вже в селі є така польська орґанізація, або навіть таке, що в селі є читальня ім. Качковського (березівський повіт). З уваги на це треба скоординувати всі наші національні сили для оборони прав українського народу, застережених у конституції та найважніше: в обороні рідної землі.

З черги **інж. М. Девоссер** поділився вражіннями й увагами з інспекції філій і кружків „С. Г.“ в краю, обговоюючи докладніше деякі недотягнення і подаючи вказівки, що слід зараз зробити.

Про чергові завдання „Сільського Господаря“ реферував **інж. І. Лапчук**, що переповів осяги Товариства в звітовому році над скріпленням орґанізації, успіхи в ділянці оборони й заступництва інтересів хліборобів та в фаховій праці і вишколі молоді, як теж у праці серед сільського жіноцтва. Що правда, говорив референт, ми осягнули значні успіхи, як скріплення філій, яких є 61, кружків, що їх маємо в 1802 місцевостях та 120 тис. членів, отже зріст у порівнанні до мин. року на 119 кружків і понад 16 тис. членів. Але ще дуже далеко нам до ідеалу, коли в самій Східній Галичині на 3.802 громади є ледви 45% обнятих нашою орґанізацією; з 883 тис. господарств ледви 13.6% належить до „Сільського Господаря“ (в цілій Польщі ще менше, бо 7%, але напр. у Швайцарії на 500 тисяч господарств 400.000 є членами Швайцарського Хліборобського Товариства). Таксамо далеко не всі ще с.-т. кооперативи є членами Т-ва, бо щойно 2/3, а ще коло 1.000 кооператив не є членами „Сільського Господаря“. Багато зусиль поклав „Сільський Господар“ при будові цукроварні „Поділля“ в Березовиці й орґанізації плянтаторів-уділовців. Ці заходи увінчались успіхом і вже від осени маємо свій цукор, а Поділля крім того змогу ліпше годувати худобу. Зріст кооперативного збуту збіжжа і живини, реєстрація зародового матеріялу, поступ в орґанізації сільських господинь та перший випуск абсольвентів 4-літнього хліборобського вишколу молоді й завершення праць у терені 35 обжинками з понад 70.000 учасників — це осяги праці „Сільського Господаря“ в 1937 р.

В нашому краю розвинуло в останніх часах дуже широко працю польське рільниче товариство (М. Т. Р.) і жидівське (Турка). Найгірше, що в цьому році було дуже багато перепон. Влада розвязала, як сказано, філію і 52 кружки „Сільського Господаря“ на Волині. Не дозволено теж заложити ані одного кружка на Лемківщині у краківському воєвідстві. А у Східній Галичині не дозволено оснувати 16 кружків у 10 повітах.

Не згадуємо ще і про інші прикрі заборони, які може не місце тут подавати. Одначе найгірша заборона купна землі від кольоністів і взагалі обмеження купна землі з парцеляції та у прикордонній смузі. Тому селянські маси повинні масово стати членами Т-ва „С. Г.“ і спільно боронити своїх інтересів та прав. Щоб бути в курсі своїх справ, повинен кожний хлібороб мати свій часопис „Сільський Господар“, що в пору реферує всі найпекучіші справи для селянина.

В дискусії забирало голос 23 делеґатів, які висказали повне довіря проводові Т-ва, його працю з признанням приняли до відома та в окремих резолюціях подали дальший напрям праці, зокрема над закріпленням орґанізації „С. Г.“, поширенням господарської преси, змічненням співпраці та скріпленням оборони інтересів селян і їх варстату праці — землі.

Зїзд тягнувся від год. 11. до 17.30 пополудні.

I. Л.

Що на це вища шк. влада?

(Допис із Городеччини).

Родичі шк. дітей у Вишенці Вел., на присілку Вальддорф, як про це вже писало „Діло“ (22. XII. 1937, ч. 282), внесли спільний протест проти нечуваної поведінки учителя Патера Казимира до Шк. Інспекторату в Городку, з домаганням негайно перевести слідство й усунути такого учителя. Шк. Інспекторат зігнорував зовсім це слушне домагання родичів і не зарядив ніякого слідства, зате без подання причини відібрав о. Поточнякові право вчити релігії в усіх (4-ох) школах у Вишенці Вел.

Це рішення видав Шк. Інспекторат зовсім не переслухуючи другої сторони! А чейже всюди у світі принята засада: „Audiatur et altera pars“. Треба дійсно дивуватись, як може Шк. Інспекторат у цей спосіб розвязувати таку поважну і таку болючу для села справу! Що на це скаже вища шк. влада?

—o—

З природи і життя.

Таємниці ревматизму.

Одною з найчастіших хоріб, які дошкулюють багатьом людям є ревматизм, головно ревматизм суглобів („ставів").

Він проявляється найбільше осінньою порою під зиму. Ця хороба є незвичайно химерна і причиняє хорому та лікареві багато клопоту. Причина того лежить у факті, що хороби на ревматичному тлі не є ще докладно розслідженї, хоча в останніх часах уже багато зроблено у цім напрямку. Найважніше тут знайти в тілі ревматика хоробові зміни як т. зв. **ревматичні гудзки**, що є огнищами хороби. Ще в 1904 р. відомий учений Ашоф відкрив, що такі ревматичні ґудзки можуть бути розкинені по цілім організмі людини, а головно багато їх в кровоносних судинах серця і нирок. Пізніше лікарі знайшли такі ревматичні ґудзки і в інших частинах організму нпр. з торбинках суглобів, у стегнах і в мяснях, головно у серцевім мясні, що часто майже нищиться від тих ґудзків.

Щодо тих ґудзків, то одні вчені думають, що вони є огнищами хороби, інші — що це лиш прояви недуги.

Ревматизм заразливий.

Мікроскопові досліди ревматизму принесли й інші цікаві висліди. Показалося, що в суглобах осіб, хорих на ревматизм є часто багато заразнів-бактерій т. зв. стрептококів, що мають вигляд якби шнурочків з пацьорків. Тому лікарі вважають тепер ревматизм за загальне закаження цілого організму стрептококами, що проявляється лагідно, а не так сильно, як важке закаження крови стрептококами т. зв. сепсіс, яку супроводить висока гарячка, дріжаки і загальне виснаження хорого і т. п.

Ревматизм і хорі зуби.

Багато лікарів звернуло увагу, що ревматизм появляється часто в тих осіб, що мають занедбані зуби і спорохнявілі корені зубів, де повно згаданих вище бактерій-стрептококів.

Тимто ці лікарі думають, що хорі зуби є місцем, звідкіля хоробoтворчі бацили розходяться по організмі. Одначе показалося, що і в багатьох людей зі зовсім здоровими зубами появляється ревматизм, знов-же в людей із дуже занедбаними зубами він не виступає.

Потім лікарі признали, що згадані бактерії-стрептококи не є причиною ревматизму і почали шукати за іншим заразнем, що спричинює цю хоробу. Одначе цей заразень покищо таємничий, невідкритий.

На думку деяких дослідників причиною ревматизму не є взагалі бактерії, тільки якісь **отрути**, що витворюються в людськім організмі. Інші твердять, що ревматизм має повставати також **при розладі** праці залоз, що витворюють гормони, бо часто в недужих виступає поправа, коли їх лікувати впорскуванням гормонів щитової залози, навіть жіночого полового гормону („фоллікуліни"). Врешті не кожна людина дістає ревматизм. Вчені кажуть, що до того треба мати вже **дідичний нахил**, або спеціяльно підготований організм, з причини спеціяльної будови тіла даної людини.

Мигдалки — оселею недуг.

В останніх часах звернули лікарі увагу на відношення горляних мигдалків до пошесних недуг. Мигдалки є збудовані зі спеціяльної тканки, т. зв. лімфатичної, що витворює білі тільця крови. Оба горляні мигдалки стоять неначе на сторожі на границі устної ями і горла і на них спиняються часто всякі хоробoтворчі бактерії, що осідають в нерівностях і заглибленнях поверхні мигдалків, спричиняють їх гостре чи затяжне запалення і ропіння, часто зверху невидне. Бактерії проникають у глиб мигдалика, де є багато лімфатичних судин, що йдуть вглиб організму. Тими дорогами судин мандрують хоробoтворчі бактерії далі і розходяться по цілому організмі.

Перший раз звернули лікарі увагу на цей звязок захоріння мигдалка з ревматизмом, коли на посмертній секції мужчини, що вмер підчас гострого запалення суглобів, виявилося, що огнищем хороби були запально змінені мигдалки. Часто перше огнище хороби може бути в закаженім бактеріями серці і тоді звичайно бувають зміни на шкірі (зміна барви шкіри).

Наслідки ревматизму.

Ревматичне закаження може провадити до ріжних хоріб, як хороби нирок, запалення нервів, хороби очей (запалення дуґівки) та ін.

Лікування ревматизму.

Найлекше лікувати гострий ревматизм. Затяжний є дуже опірний, а часто і невилічний. Коли хтось захорує в місцевости, де нема лікаря, нпр. на глибокому селі, тоді початкове лікування мусить родина перевести сама. Хорого треба положити до ліжка, дати напотні ліки як гарячий чай з малини, з липового квіту, аспірину, хініну і т. п. **Потім віддати якнайскорше під опіку лікаря.**

Лікування дальше є ріжне, залежне від поодиноких випадків. Часто помагає т. зв. **протеїнотерапія**, себто лікування впорсками рідин, що мають в собі білок, нпр. центрифугованого молока, або впорски з власної крови. При кінці звичайно хорого висилають лікарі на кліматичне лікування, до місцевостей, де є сірчані джерела та купелі і боровинові.

По вилікуванні гострого нападу ревматизму треба лікувати орґан, що є огнищем хороби, отже миґдалики, горло, ніс, серце, щоб оминути пізнішого повороту цієї прикрої хороби.

Жінка доскональша від мужчини.

Одна з ріжниць, які заходять між організмом мужчини і жінки, лежить і в будові уха, саме тої його частини, що вистає назверх, т. зв. ушної мушлі. Анатомічні порівнавчі досліди виказали, що ушна мушля має ріжну форму у всяких живих творів. Коли віддалятися від людини до щораз то нижче зорганізованих тварин, то побачимо, що чим нижче у своїм розвою стоїть тварина, тим у неї ушна мушля простіша, непофалдована, а більш рухома. З того видно, що вн..іння ушної мушлі є інше ніж у звірят; в людини вона є радше непотрібна, бо її брак не упосліджує слуху. Коли звіря хоче переконатися, звідкіля походить голос, воно наставляє в тім напрямку свої вуха, Людина того не потребує, бо орієнтується в просторі більше при помочі зору і ассоціяційних здібностей.

Ушна мушля має ріжну форму, часто в деяких людей відстає під кутом („клапаті уха"). Це явище може бути вроджене, однак частіше повстає в перших роках життя наслідком неостоoржности матерей у часі, коли дитина лежить сповита в пеленках.

Ухо малпи, мужчини й жінки

Ушна мушля має в людини форму лійки, а у тварин, щораз то більше від людини віддалених, вона прибирає форму більш рурковату. Отже пофалдування й поморщення ушної мушлі є доказом вищої організації тварини, бо коли найнижчі, просто збудовані тварини мають ушну мушлю гладку, то чим ближче людини стоїть у своїм розвою звіря, тим більше пофалдована його мушля. Пофалдування і втрата рухомости ушної мушлі повстає тому, що людина може послугуватися й іншими змислами до орієнтації, тому в неї мушля не має того значіння, що у звірят.

Характеристичне, що у жінок є звичайно більше пофалдування ушної мушлі, ніж в мужчин, що свідчило би про те, що жінка є пізнішим твором, ніж мужчина, (у тім випадку це згоджувалось би і з Біблією), і стоїть з цього погляду на вищім ступні в онтогенетичнім (себто поступневім розвою живих творів від найпростіших до людини) розвою вище ніж мужчина, отже вона є справжньою „короною сотворіння".

Ухо мужчини є зате більш подібне до малпячого. Нема сумніву, що Ш. Читачкам буде мило довідатись про такі підхлібні для них висліди анатомічних дослідів над вухом людини, що звучать просто, як комплімент.

Б. Г—й.

Оком углиб неба.

Хто раз оглядав чудові безмежно далекі світи — зорі, що світять у світовім безкраї, того все манить таємниця далеких світів. Щоб її прослідити люди виробляють щораз то сильніші скла-люнети, якими хочуть приближитись до далеких зір і зглибити цікавим оком таємниці всесвіту. В будові найсильніших далековидів мають перше місце американці, яких стати на незвичайні кошти таких могутніх далековидів і яким американська техніка дає змогу зреалізувати задуми астрономів. Ось нпр. тепер в астрономічній обсерваторії на горі Пельомер (1850 м.), що находиться у віддалі 70 км. від м. Сан Дієґо в Каліфорнії, монтують телескоп, з проміром 5 м. Це велитенське „око" буде найбільшим астрономічним інструментом світа. Положення обсерваторії дозволяє на далекосяжні обсервації і добрі атмосферичні умови, бо в тій місцевости 300 ночей небо є зовсім без хмар, а від початку травня до листопада нема зовсім жадних опадів.

Згаданий телескоп-велитень має годинниковий механізм, ширини 6 м. із зубчастим колесом в якім є 1440 зубів, себто тільки, кілько мінут на добу. Той механізм обертає автоматичну люнету, наставляючи її у незмінному положенні до неба. Дзеркало телескопу є із спеціяльного ґатунку, вибране споміж 1500 ґатунків. Цей велитенський далековид побільшує 300 тис. разів, а його засяг на віддаль 400 міл. світляних років, себто ним можна побачити звізду, з якої світляний промінь мусить йти на землю 400 міл. літ, заки до неї дійде, поичім, як відомо, світляний промінь перебігає 300 тис. км. на секунду. Згадані цифри свідчать про силу ума людини, яка живучи на малій порошинці — Землі, думкою і оком обіймає всесвіт.

—o—

МОРСЬКІ ГЕРМАФРОДИТИ.

Зоольоґія знає такі тварини, в яких зміна полу є явищем нормального розвою, фізіольоґічним. Ось нпр. досліди проф. Гартмана над морською живиною т. зв. морською перстеницею (Офріотроха пуерiліс) потвердили цей цікавий факт у життї тварин. Тварини того роду є замолоду самцями. Згодом, коли розвинуться і їх тіло складається з 10—15 перстенів, заміняються в самиці. Одначе їх можна знову легко замінити в самця, коли відтяти від її тіла 5—10 перстенів. Тоді тварина знов стає самцем і дістає мужеські прикмети. Подібну переміну самиці в самця у цього хробака, можна дістати, коли його відповідно годувати. Згадані досліди вказують, що пол у таких хробаків є дуже залежний від зверхніх чинників, а їхні полові прикмети є неозначені.

Сторінка без політики.

МІЛІОН ДОЛЯРІВ У ДАРУНКУ.

Кеннет Дод служив у свого батька торговця рибою на Белярдс Лен у Фінчлі, передмісті Льондону і спокійно заробляв кожного тижня невеличку суму грошей. Проте ці гроші йому вистачали і він вважав себе наскрізь щасливою людиною та навіть не мріяв про те, щоб колинебудь змінити своє буденне життя на вибагливі достатки. Аж раптом перед недавнім часом дістав він зовсім несподівано від якоїсь незнайомої жінки чек на міліон фунтів стерлінгів.

Ясно, що таке несподіване щастя викликало справжню сензацію і молодого торговельного помічника та рибалку в одній особі стали засипувати настирливими питаннями. Та він відмовлявся від ясної відповіди і не хотів ні руш зрадити прізвища таємної добродійки. Проте цікаві язики відкись розвідалися, що гроші прислала йому жінка багатого американського золотаря, яка два роки тому мешкала якийсь час у Фінчлі.

Мати Дода заявила журналістам таке:

— Мій син не вміє брехати. Крім того я сама бачила лист, який прийшов разом із чеком і присягаю, що все те правда. Що торкається мотивів, якими кермувалася американка обдаровуючи мого сина міліоном, то вони незвичайно прості. Вона хотіла виявити таким чином признання та вдячність мойому синові за чемність і дбайливість, яку він їй виявив, коли вона побувала у Фінчлі і займалася ловлею риб.

Дістати міліон за поміч при ловлі риб — справді величезна усмішка щастя. Та мабуть тільки ексцентричні американки можуть робити такі несподіванки і платити міліон за поміч при ловлі риб.

Жінка в ролі мужчини...

Відносини мужчини до жінки і навпаки скривають у собі багато таємниць і загадок. Не у всіх людей фізичним половим прикметам відповідає вдача. Це вже давно запримітили в щоденному житті, що більше, говоримо іноді про жінки, які мають „мужеську вдачу“ і навпаки — про мужчин, що є „бабами“ по вдачі.

Вчені психольоги займалися тим питанням і прийшли до того самого висновку, впроваджуючи при тому досить докладні і влучні ріжниці й означення.

Відомий віденський фільософ-психольоґ Отто Вайнінґер доказує у свому славному творі п. з. „Пол і характер“ рішуче, що в кожному мужчині і в кожній жінці є помішані мужеські прикмети з жіночими. Індивідуальні ріжниці між мужчиною й жінкою зазначуються в той спосіб, що в одному випадку переважають прикмети чисто мужеські, в другому — жіночі.

Та не все перевага мужеських прикмет припадає на мужчину. Часом буває така перевага також у жінки, і тоді в її житті трапляється багато життєвих і психольоґічних конфліктів.

Автім і фізіольоґія вчить нас, що навіть фізичні полові прикмети нерівномірно розвинені у кожної людини і що можна стрінути жіночість будови в мужчин та мужеськість у жінок.

До таких без сумніву „мужеських“ типів у вдачі, характері та може й будові, належали ті цікаві жінки, що про них говорять багато з приводу їх незвичайних життєвих пригод, які були наслідком їх характеру.

Всі ще добре памятаємо події з останніх літ, коли то при допомозі відповідної операції жінка — здебільша спортсменка (нпр. чешка Ковбкова) перемінялася в мужчину.

Сьогодні розкажемо про кілька жінок, що не переходили операції, а все таки жили як мужчини і тільки припадок відкривав їх справжній пол...

Вояк, якого при бранці не оглядали.

Марія Амбре́, одинока донька численної родини, виховалася серед хлопців. Від дитячих літ носила хлопячі убрання, все перебиралася в товаристві хлопців і ніколи не бавилася з дівчатками.

Товариства дівчат просто не терпіла. Коли родичі хотіли віддати її до монастирської школи, вона збунтувалася: побут у школі між дівчатами був для неї правдивою мукою, бо вона була переконана, що жінки не є для неї відповідним товариством. У домі її родичів бував доволі часто сусід Терент Оґан, в якому Марія залюбилася. Він став для неї ідеалом мужчини, хоч на те зовсім не заслуговував.

Коли вибухла світова війна, Марія була одною з перших жінок, що також пішла на фронт. Перші чотири роки працювала вона в прифронтових шпиталях, помагаючи раненим. Служба на фронті навчила її легковажити небезпеку, і коли світова війна скінчилася, вона пішла за прикладом свого приятеля Оґана і вступила до Чужинецької Леґії. Можливо, що хотіла бути близько свого коханого, та здається, що її передовсім манили пригоди в тій найтяжчій військовій службі.

І вона зголошується як „доброволець“ у мужеському перебранні до бранкового бюра Чужинецької Леґії. Її вигляд є настільки мужеський, що її приймають. Тоді вона береться на хитрощі: при лікарських оглядинах підсуває зручно мужчину, якого лікарі оглядають замість неї, при чому вона послуговується фальшивими паперами.

З бранкового бюра висилають Марію до форту Ст. Жам, де міститься збірна точка для новонабраних леґіонарів. Там приходить з елеґантною валізкою, в якій має м. і. доволі косметичних приборів.

В Чужинецькій Леґії Марія опинилася в товаристві людей викинених здебільша поза скобки суспільности. Вона приятелювала там нпр. з леґіонером, який хвалився, що довший час був торговцем невільників в Африці, при чому цинічно оповідав про свої лови на жінок і дітей в африканській джунглі.

Життя в Леґії було тяжке. Треба було вставати в год. 4. рано, пожива була скупа й несмачна. Однострій, що його дістала Марія, був брудний, мабуть стягнений з трупа померлого леґіонера. Лікарської опіки майже не було — і тільки тому Марія могла чотири роки вдавати мужчину. Час до часу оглядали леґіонерам зуби й на тім кінчилася „санітарна опіка“.

Марія ходила зі своїми товаришами з Леґії до найгірших нор Альжиру й Тунісу. Одного разу прийшло до кривавої сварки між нею та одним леґіонером, котрий у забавовому льокалі побив танцюристку.

Розуміється, що Марія брала також участь у багатьох сутичках з арабами, при чому кулі її завжди щадили.

Одної ночі стояла вона на варті й почула зблизька тихий голос:

— Чи хочеш вести гарне життя на волі, мати гарем і багато коней?

Марія, як велика „служб[illegible]“, відповіла по військовому:

— Хто йде?

— Приятель, що передтим був такий немудрий, що був леґіонером, але тепер живе як король...

Марія не надумуючися підняла кріс, виміряла і стрілила...

На другий день рано найшли близько обозу чоловіка з постріленою головою.

Був це дезертир з Чужинецької Леґії, на прізвище Маккерб. Одна ворожка виворожила йому, що згине з рук жінки, та ніхто в Леґії не догадувався, що ця ворожба сповнилася в такий дивний спосіб.

По чотирьох роках служби Марія покинула Чужинецьку Леґію і тепер видала свої спомини.

Поручник, що родить... діти.

Подібні історії знає також б. австрійська армія. І так напр. в 1794. р. медіолянський сенатор Джюзеппе Сканаґатта вислав до військової академії у Відні, заложеної цісаревою Марією Тересою, свого сина Джіякома. Одночасно з ним поїхала до Відня також його донька Франческа, що мала вчитися в монастирі сс. Салезіянок у Відні. Дівчина була струнка, подобала на хлопця, й на бажання батька перебралася за мужчину, щоб її по дорозі ніхто не напастував.

Її брат був з уродження слабовитий і не мав найменшої охоти до військового ремесла. Зате сестра була вояовничої вдачі і вийшло таке, що до військової академії у Відні вступила Франческа замість свого брата. Це вдалося тільки тому, що тоді академія приймала також екстерністів, що могли мешкати на місті. Франческа замешкала в якогось військового лікаря Галлера, який імовірно, був у цілу історію втаємничений.

Дівчина скінчила школу з відзначенням, так, що 16. січня 1797. р. дістала іменування на хорунжого 6. полку піхоти в Вараждині. По двох літах війни з французами ця жінка-старшина відзначилася в боях. У часі битви під Ґенуею була вона тяжко ранена. Та при допомозі одного священника, що опікувався раненими в лічниці, вона й надалі вдержала свою таємницю. 1. березня 1800. р. іменували її поручником.

Тоді відвідала вона своїх родичів і за намовою матері внесла прохання у справі димісії. В 1801. р. її звільнили з війська з правом ношення однострою і з постійною пенсією, хоч уже знали, що вона — жінка. Старшина-жінка не зреклася приємностей, які дає подружжя. Три роки по виступленні з війська вийшла вона замуж за поручника Спіні з австрійського полку піхоти. Колиж Спіні помер у 1851. р., як майор, трапилася небувала річ у військовій історії: цісар Франц Йосиф признав їй пенсію по мужові. І таким чином вона діставала дальше свою пенсію як емеритований поручник і як вдова по майорі.

Франческа померла в 1865. р. маючи 89 літ і залишила двох синів і дві доньки.

Жінка мужем і батьком.

Третя історія про жінку в „мужеській шкірі“ трапилася в наших часах в Моґунції. 12 літ жили там дві жінки, з яких одна називалася Йосиф Айнцман і послуговувалася при тому паперами померлого мужа.

Обі ті жінки втратили в часі війни своїх мужів. А що їм важко було дістати працю, то одна з них почала грати ролю мужчини і в той спосіб дістала спершу працю як городник, згодом як будівельний робітник, як робітник у хемічній фабриці та вкінці як нічний сторож. Двоє нешлюбних дітей другої жінки той „нібн Йосиф Айнцман“ адоптував за свої. По 12-ти роках усе те вийшло на яв. Жінку-мужчину здемаскували. Її батьківство не могло навіть стати материнством...

Іч.

—o—

ВЕЛИТЕНСЬКИЙ ТЕЛЕСКОП

У великій французькій фабриці скла саме тепер працюють над відливом телескопу, який буде найбільший в цілій Европі. Промір його поверхні буде на 1 м. 93 центиметри. Найбільший телескоп у світі, уставлений в американській обсерваторії в Скалистих горах, має 5 м. проміру.

Покищо у фабриці відлили щойно скляний диск, який важить 1000 кґ. і який поволі стигне у своїй формі. Коли він зовсім вистигне, буде це аж за кілька місяців, тоді почнуть шліфувати його поверхню. Кільканадесять спеціялістів працюватиме над заглибленням телескопу, вирівнюючи кривину його поверхні до одної тисячної частини міліметра. Найменша помилка може спричинити величезні шкоди: потребу відливати знову новий скляний кружок.

—o—

Порозуміння між людовцями і С. П. О. С-ом.

Ендецьке „Слово Народове" подає, що ще перед латинським Різдвом відбулася довірочна нарада між головою СПОС ген. Токажевським і представниками людовців: б. марш. Ратаєм, о. Панасем та іншими. Як подає „Слово Народове", між Комітетом Порозуміння й людовцями дійшло до повного узгіднення співпраці на терені Сх Галичини. Хоч зацікавлені організації застерігаються, що це не буде політична співпраця — ніхто в те не вірить.

Відтепер усякі воєвідські й повітові Комітети Порозуміння будуть запрошувати людовців до участи в усіх імпрезах, за те людовцям дадуть доступ до польських суспільно-культурно-політичних організацій і, на випадок, коли людовці будуть влаштовувати якісь імпрези, Комітет Порозуміння поможе їм.

„Слово Народове" дає до того такий коментар: „Хоч внутрішні комунікати СПОС-у заперечують, нема сумніву, що цей організаційний гурт увійшов на політичний шлях. Секретаріят був подуманий ще в 1935 р. ген. Литвиновичем, як зовсім аполітична група для наладнання зусиль виключно суспільних товариств. Співпраця з політичною партією надає політичне тавро цілому Секретаріятові. У той спосіб витворюється підстава для дальшої будови лівицевого фронту, бо вслід за Стронніцтвом Людовим можуть таку саму співпрацю з Секретаріятом нав'язати інші групи лівиці... Посередньо пакт Токажевський—Ратай спрямований проти ОЗН і тому з того боку слід очікувати на протиакцію..."

По широкому світі.

Б. румунський премієр Тітулеску виїхав з Румунії буцімто на лікування. Припускають, що він втік зі страху перед „залізною гвардією".

У французькому департаменті Сени страйкує тепер 43 фабрики, склади і гаражі.

Німеччина законтрактувала 30.000 італійських робітників, виспеціялізуваних в осушуванні болот.

Абісинський негус запротестував перед сигнатарями пакту в Осльо проти ініціятиви голяндського уряду, який пропонує визнати анексію Абісинії.

НОВИНКИ.

— **ПЛАТІТЬ ТОЧНО ПЕРЕДПЛАТУ! ПРИСИЛАЙТЕ ЗАЛЕГЛОСТИ! Ш. Передплатників просимо вирівняти залеглости, бо стримаємо висилку часопису! Присилайте точно шомісячну передплату, бо інакше не дістанете книжки зі шомісячної Бібліотеки „Діла"! Наш часопис найдешевший, бо крім 10-ти сторінок найкращої щоденної газети та 16-ти сторінок під неділю, — даємо точним передплатникам шомісяця даром одну прегарну і вартісну книжку величиною від 10—15 аркушів друку. Точний передплатник „Діла" складає за рік Бібліотеку „Діла" з 12 томів.**

— **Затверджені владою** КУРСИ КОСМЕТИЧНІ Стефанії Гаврисевич під проводом д-ра Е. Дурделла та інж. хемії, Львів, Коперника 42 А, тел. 272—18. Початок викладів 15. лютого ц. р. Проспекти безплатно. Додаткові Курси лічничого масажу тіла і руханки. 2711 1—10

— **„Хром", Львів, вул. Руська 20.,** телефон 271-83 поручає по найдешевших цінах **футра** жіночі і чоловічі та всякого роду футряні шкірки, як також перефасоновує і переробляє ужиані футра за найновішими моделями. —?

— **Найсолідніші футра тільки у Юліяна Глушевського,** Львів, пл. Капітульна 3. 1, **телефон** 254—46.

— **В Українськім Лікарськім Товаристві** чергові сходини членів у пятницю 31. грудня в год. 7. веч. На сходинах задемонструє д-р Ірина Сімович випадки з дерматольогічного відділу **Народньої Лічниці.** 2709

— **З Т-ва „Учительська Громада"** — Загальне Зібрання — відбудеться в суботу 1. січня 1938. р. в год. 10. в льокалі Р. Ш., Львів, вул. Мохнацького 12. Обовязкова приявність делегатів і побажана участь усіх львівських членів і кандидатів у члени.

— **Кремінні (кварцові) лямпи** оригінальні д-ра Міллера Берлін, на змінний струм зол. 520.— на сплати: „Е-комп" Львів, ул. Сикстуська 29. -?

— **Пригадуємо, що 31. грудня год. 9. веч.** сходяться члени **„Молодої Громади"** і впроваджені ними гості на прощання **Старого Року** в Малій Салі Лисенка. Вечір з ріжнородною програмою. 2710

— **Безпроцентові каси.** При польських парохіях у Львові є 12 зареєстрованих безпроцентових позичкових кас, що дають кредит незаможним полякам, дрібним купцям і селянам на ведення підприємств. А у нас?

— **Пошта на Новий Рік.** На основі розпорядку міністерства пошт і телеграфів у суботу 1. січня, на Новий Рік, усі поштові уряди будуть замкнені. Не будуть теж доручувати кореспонденції, з винятком телеграфічно-телефонічного руху і поспішних посилок. У неділю на поштах урядують від 9. до 11. год. передпол. і раз доручують у Львові кореспонденцію.

— **Лист від Папи.** Наш дописувач о. декан Степан Ковалів із Стрілиськ Нових післав Папі свою книжечку „Вічне Місто" і дістав з Риму такий лист в українськім перекладі: Преподобний Отче! Мило мені повідомити Ваше Преподобіє, що Святий Отець приняв з дуже вдячливим серцем дар книжки, в котрій Ваше Преподобіє описує християнські памятки Риму. З вдячности за такий доказ синівського привязання Його Святість уділяє Вашому Преподобію Апостольське Благословення із запевненням небесних ласк. З ознакою особливого поважання для Вашого Преподобія відданий у Господі Евген Кардинал Пачеллі.

— **Рентгенівські апарати** 3 шт. ріжної величини оказійно до продажі: „Е-комп" Львів, ул. Сикстуська 29. 1639 —?

— **Божа Мати в Чайковичах.** Від о. Юрія Кміта, гр. кат. пароха в Чайковичах, одержуємо таке письмо: Зявна стать Божої Матері в Чайковичах тепер на устах усіх пожильців у цілій Рудеччині, та сусідніх повітів. Стоїть старенька хата під стріхою пок. Григорія Городиського й Доміцелі. Коморують у ній Михайло Солониика Чайківський і його жінка Текля з Гуль Винницьких. 15. грудня ц. р. перед заходом сонця Текля теребила кукурудзу. Задзвонили на молебен до Матері Божої Неустанної Помочі, що відправляється кожної середи. Текля глянула на вікно, а на шибі Божа Мати з Дитятком Ісусом у проміннях блисках та сяйвах з короною на голові. Подруга звідується чоловіка: Чи ти що бачиш? Він зиркнув на вікно й кликнув: Мати Божа! Збентежилися й розбіглися по хатах, щоб прикликати сусідів, поглянути на зяву. Сусіди збіглися і всі бачили якнайвиразніше Матір Божу з Дитятком у короні. Ця виразна поява тривала до півночі. Пізніше видко було в менше виразних зарисах. Другого дня ввечорі був я з подругою і бачили ми образ Божої Матері без Дитятка, в короні, а довкола у віддалі докладно виразні зірки, вдолі знову розтягнена стрічка. Далі глибінь. Говорю це за себе, що мої очі бачили й за що беру моральну відповідальність. Звістка про це розійшлася блискавкою по селі, а далі й по дальших селах. Як день, так ніч, повнісенько народу в хаті й на дворі. Одні приходять, одні відходять. Моляться, пісні співають і мають раз-у-раз очі звернені в шибу, що була давніше збита й підправлена, тобто злучена з другим кусником скла, що частинно, вузько увійшло в давню. Одначе на цій доданій частині не являється нішо. Постерунковий прохав дозволу й ще дехто стерти шибу, але по цьому стиранні ще виразніше явився образ. Вдруге найвиразніше показався образ Матері Божої з короною у формі мітри, що на ній видніло пять камінчиків, дня 22. ц. м. пополудні зараз по відправі. Мене покликали разом зріднею й перед нами виразний образ. Улуховлення на обличчі проміниться, у темнявих очах незрівняне сяйво світлиться, над головою корона міниться. Комірники цієї хати не чують утоми, не зазнають так довгої вже невигоди, бо радіють, що Мати з ними.

— **Львівська хроніка.** До крамниці з мужеською конфекцією Н. Вандля при вул. Сикстуській ч. 22 вломилися в ночі злодії і вкрали товари вартости 1.400 зол. — На шкоду Романа Госовського при вул. Унії Люблинської вкрадено з мешкання столову заставу вартости 110 зол. — Цукорника Стефана Г. засуджено на 6 днів арешту і заплату 70 зол. коштів за зневагу клієнтки, жінки скарбового радника.

— **Краєва хроніка.** В рафінерії оліїв у Жовкві, власности Н. Мольмана і спілки експльодував котел, наслідком чого тяжко потерпів Іван Супчишин, якого в безнадійному стані відставлено до львівського шпиталю. — На залізничому шляху Львів-Самбір знайшли тіло 21-літньої Анастазії Дудек із Косівця городецького повіту. Причина смерти покищо невідома. — Поштового післанця з Рясни Польської, Стан. Курила засуджено на 2 роки вязниці з припиненням за спроневірення чужих грошей.

— **Худобяча зараза дісталася до Польщі.** З Познанщини повідомляють, що в прикордонних повітах появилася серед худоби пошесть, занесена очевидно з Німеччини. Компетентні чинники рішили зробити все можливе, щоби не допустити до її поширення, як це сталося в західних краях. Як стверджує німецька преса, в часі від 1. до 15. грудня ц. р. в Німеччині пошесть появилася в 1.855 громадах та у 17.573 господарствах. Кілько штук худоби сталося жертвою зарази, покищо невідомо.

— **Лікарі бойкотують холмський шпиталь.** У звязку з подіями на терені межимістового психіятричного шпиталю в Холмі управа шлеського союзу лікарів заборонила своїм членам приймати практику в цьому шпиталі. Подібно рішила головна управа лікарської організації у Варшаві. Наслідком того справа заанґажування нових лікарів на місце д-ра Осендовського і д-ра Оржеховського, що уступають з кінцем ц. р., стрічається з труднощами.

— **Забракло рицини на свята.** Як повідомляє варшавська преса, впродовж двох днів латинських Різдвяних свят рятункове поготівля у Варшаві давало у 200 випадках поміч тим, що переїлися. З причини такого великого числа випадків забракло рицини, яку давали на прочищення.

— **Колишній російський ґенерал умер жебраком.** У захисті для бездомних у Варшаві помер недавно жебрак, що уходив за жида і жебрав при синагозі на Поазі. По смерти показалося

що він не жид, але росіянин, і то колишній ґенерал царської армії, кн. Тімофей Муратов, рідний брат б. курського губернатора. В 1918. р. Муратов утік перед большевиками до Польщі і тут дістав право азилю. Опісля він десь подівся й еміграційний комітет ніяк не міг віднайти його. Тепер показалося, що Муратов утратив мову і став жебраком, уходячи за жида.

— **Звірський злочин.** 40-літня селянка Марія Міньковська із села Францішканів під Жирардовом прийшла до міста по святочні закупи. Коли прийшло платити, дала до зміни 50-золотовий банкнот. Побачили це якісь два розбишаки і пішли вслід за нею. На дорозі за містом напали на Міньковську, ограбили і порізали ножами та кинули в рів. Ранена жінка конала дві доби на морозі, не запримічена ніким і аж по святах знайшли припадково її тіло в рові. Тіло жінки було таке замерзле, що годі було його випростувати. Досі не вдалося викрити злочинців.

— **На американський спосіб.** В Лодзі доконано в білий день незвичайної крадежі, що нагадує подвиги американських злодіїв. На подвіря дому при вул. Леґіонів, у центрі міста, заїхала велика плятформа і двох людей пішло на перший поверх офіцини, де находиться канцелярія та волоконний склад фірми Вагнер. Згодом почали зносити з магазину паки товарів і вантажити на плятформу. Все те ділося на очах каменичного сторожа, що прятав подвіря, та кількох прохожих. Ніхто не здивувався на вид вантаження возу, бо ціле подвіря мало торговельний характер. Навантаживши віз високо, незнані люди відїхали спокійно і щезли у місті. Незабаром прийшов з обіду до бюра один працівник і побачивши нелад, зміркував відразу, що там господарили злодії. Вартість украдених товарів обчислюють на кілька тисяч.

— **Буря на Чорному Морі.** Як повідомляють із Ростова над Доном, в околиці Новоросійська шаліла сильна буря. Корабель „Менжинський" викинуло на беріг. Закотвичений корабель „Азнов" розбився і пішов на дно. Втонув капітан Калінін і один моряк. Велика буря на Чорному Морі викинула грецький корабель „Аксанія" з вантажем на мілину. З Анкари повідомляють, що на Чорному Морі затонув турецький пароплав „Гісар", завантажений вуглем. Ціла залога числом 24 осіб погибла.

— **Проф. Шміт у неласці Сталіна.** Як довідуються із Москви, ГПУ арештувало відомого полярного дослідника проф. Шміта. Він був предсідником комісії, що виладжує нову совітську енциклопедію. Досі вийшли 34 томи тієї енциклопедії. З наказу Сталіна всі ті книжки стягнено з обігу. Як відомо, проф. Шміт уважав себе білорусином.

— **Нагорода за родючість.** Мусоліні, довідавшись, що італійська селянка, Елена Лявіста вродила 20-у дитину, переслав їй 3.000 лірів. Крім того наказав губернаторові Риму запевнити її чоловікові добре платне становище та комфортове мешкання для цілої родини. Цей приказ виконано негайно.

— **Скляні ребра.** В одному льондонському шпиталі відбулася незвичайна операція на особі комівояжера Франкліна Дельроза, який у часі самоходової катастрофи зломив собі два ребра. Лікарі рішили виняти зломані ребра і заступити ребрами штучними, зладженими зі срібла. Коли пацієнт не хотів згодитися на такий великий видаток, бо був незаможний, запропонували йому ребра дешевші, з елястичного, некрихкого скла. Пацієнт згодився й експеримент удався. Операція звернула увагу лікарського світа і тепер скло заступить у ріжних випадках кість у людськім організмі.

— **Серум проти пришпиці.** Міністр рільництва південно-американської републики Еквадор заоферував академіям наук або університетам у Берліні, Парижі, Льондоні та Зл. Держав винайдене серум як прогібіційний засіб проти худобячої пришпиці, що шириться у Франції, Німеччині та Швайцарії. Защіплене серум забезпечує тварину на один рік перед зараженням.

— **Міліон франків золотом у старому мурі.** Робітники, що направляли перед святами один старий дім у давній дільниці французького міста Кале, відкрили замуровану в стіні старинну скриню зі скарбом золотих монет, що походять менше більше з 1340. р. Золоті французькі монети вибито за панування норманського князя Филипа Смілого, і хтось замурував їх у 1347. р., коли Кале і..ало в руки англійців. Як стверджує французька преса, найдені монети представляють вартість понад 1 міліон франків. Частина скарбу на основі закону перейде на власність державного скарбу, решту дістане власник дому. Робітникам теж припало значне святочне.

—o—

Останні вісти.

НЕВЖЕ ЮРКА КОЦЮБИНСЬКОГО СПРАВДІ РОЗСТРІЛЯЛИ?

„Курієр Варшавський" приносить сензаційну телеграму з Москви. Під замітом контрреволюції і троцькізму ще перед кількома місяцями арештувало було ГПУ б. радника совітської амбасади у Варшаві і б. заступника голови нар. комісарів Юрка Коцюбинського. Тепер наспіла з Москви вістка, що Коцюбинського розстріляли без суду.

НІМЕЧЧИНА ЗАЦІКАВЛЕНА ПОЛЬСЬКО-СОВІТСЬКИМИ ПРИКОРДОННИМИ ІНЦИДЕНТАМИ.

Німецька преса слідкує з великим зацікавленням за виміною нот між Варшавою та Москвою, спричиненою відомими інцидентами на прикордонній залізничій стації, стверджуючи, що в тому випадку рішуче була совітська провокація.

НОВЕ ОЗБРОЄННЯ БРИТІЙСЬКОЇ АРМІЇ.

„Дейлі Геральд" повідомляє, що в найближчім часі британська армія дістане скорострілі нового типу. Нові скорострілі будуть трикратно важчі від звичайних і будуть мати удвоє важчий калібер від дотеперішніх. Кулі з тих скорострілів будуть пробивати панцирі повзів та одночасний вибух повбиває залогу.

Згаданий часопис пише теж, що військові знавці ведуть тепер досліди над новим типом легких гармат, призначених до нищення повзів.

Зі судової салі.

ЩЕ СПРАВА НАЗВИЩ У ВИКАЗАХ ГР.-КАТ. ПАРОХІЙ.

Прокуратура окружного суду в Чорткові обвинила **о. Юрія Берната,** заст. декана в Городниці, за провину з арт. 287. § 1. кк., попеннену в той спосіб, що як парох гр.-кат. обряду веде книги цивільного стану, у висланім до староства в Копичинцях виказі подруж подав назвища: Купніцкий і Македонський, замість: Ст. Купніцкі і Н. Македоньскі.

На розправі, що відбулася 20. XII. ц. р. перед окружним судом у Чорткові до ч. спр. II. К. 876/37, боронився о. Бернат тим, що звідомлення ті давав для цілей статистичних, та що подав назвища згідно з вписом до книги оповідей, веденої в українській мові, одначе в метриці шлюбу вписав правильно закінчення назвищ обох латинників, на „скі".

Суд по обширних виводах оборонця д-ра **Володимира Електоровича** дав віру обороні о. Берната і його **уневиннив від обвинувачення.**

—o—

Дописи.

ЛЬВІВ.

Свято „Просвіти" на Жовківській дільниці. 26. грудня п. р. читальня „Просвіти" на Жовківській дільниці відсвяткувала окремим концертом 70.ліття Матірного Товариства. Скромне та гарне свято почалося відспіванням гимну „Просвіти" укладу Я. Ярославенка. Вступне слово мав о. М. Харина, в якім він засував значіння дотеперішних здобутків Матері усіх українських товариств. З черги хор під управою п. М. Сидорака гарно виконав у трьох точках Лукова: „Сумно мені сумно"; „По садочку ходила"; „Ой колиб я була знала"; О. Омельського: „Минулося кохання" і „Тече вода" та Я. Ярославенка: „Ой ти дівчино"; „Ой, руду ду" і „Жовтоблакитний прапор". Численно зібрана публика оваційно оплескувала виступ молодої скрипачки Д. Тарновецької, яка мусіла повторити один з виконуваних творів. П-і Славця Демпюхівна причинилася своєю деклямацією вірша А. Курдидика: „Просвіта" до збільшення святочного настрою свята. Концерт закінчено національним гимном. Диригентові хору п. Сидоракові Миколі громадяни Жовківської дільниці бажають гарного успіху у безкорисній та ідейній праці, гуртуючи молодь, яка любить українську пісню та культивує її не оглядаючися за грошевими користями, як воно — на жаль — на нашім передмісті буває.

Учасник.

ПЕРЕМИШЛЬ.

Святий Миколай серед дітей у захоронці. В неділю 19. п. м. відбулась заходами і силами наших наймолодших зі захоронки філії Т-ва охорони дітей і опіки над молодю при вулиці Сенкевича 12 свято-Миколаївська імпреза в салі оо. Василіян. На імпрезу зложились картинки проєкту п. Андруховича Яр. у виконанні діточок під управою захоронярки п. Сорочак Евгенії. При кінці небесний опікун дітей пороздавав їм дарунки. При цій нагоді не від речі буде згадати про відкриття цієї захоронки, що відбулось перед кількома тижнями. Правда, захоронка ця істнує вже кілька літ і вже виховала кілька річників дітей. Захоронка ця до кінця цьогорічної осени містилася в будинку бурси св. о. Миколая, одначе управа бурси, потребуючи кімнат, в яких містилась захоронка, виповіла захоронці приміщення. Заходила небезпека ліквідації такої важної виховної установи, бо ніде в Перемишлі не можна було знайти відповідного льокалю, тим більше, що філія Т-ва охорони дітей та опіки над молодю не має відповідних засобів, щоб оплачувати високий чинш. Та на щастя знайшовся в Перемишлі справжній опікун цих наймешних, що зовсім безплатно відступив у свому домі при вул. Сенкевича 12 три кімнати і городчик для захоронки. Цим опікуном — це п-во Марія й Ізидор Білинські.

З викладової салі. В неділю 19. п. м. відбувся заходами Учительської Громади і Т-ва ім. П. Могили черговий відчит у салі „Української Бесіди", що його виголосив на тему „Лемківська пісня у звязку з вдачею лемків" дир. Перейма Тимко. Слухачів дуже мало.

25-і роковини смерти М. Лисенка. У 25-і роковини смерти М. Лисенка відбувся в кімнатах Вищого Музичного Інституту ім. М. Лисенка в неділю 19. п. м. „Вечір Миколи Лисенка". На програму зложилися: вступне слово про життя і діяльність М. Лисенка — виголосив дир. д-р Е. Цегельський, кілька спомнинів про Лисенка — відчитала п. Н. Ляхович, „Без Тебе, Олесю" — форт. Н. Георгієвська, „Куранта" — форт. Бачинська Ір., „Елегія" — форт. Дрималик Мир., „Хвиля розпуки" — скрипка Павлик Мир., форт. Гіжовська Ір. „Пісня без слів е-моль" — форт. Паловська Зв., „Баркароля" — форт. Демчук П. і „Пливе човен" — хор учениць під управою Д. Мошібович. Програма в цілости, хоч скромна, була дуже гарно виведена. **К-к.**

Нарада в справі шкільного плебісциту в Перемишлі. Перед кількома днями подали ми вістку, що перемиський староста заборонив майже в останній хвилині віче в справі шкільного плебісциту, що було означене на 14. грудня ц. р. Тож П. Н. К. УНДО в Перемишлі, який тепер взяв цю акцію у свої руки, розписав негайно довірочну нараду на основі арт. 18. і 19. закону про збори і визначив її на 21. грудня. Точно в означеній годині салю читальні „Просвіти" в Перемишлі виповнило селянство повіту по береги. Основні реферати виголосили члени П. Н. К. д-р Загайкевич В., м-р Навроцький Ст., дир. Сенечко О. і д-р Рибак М. Зібрані по нараді рішили, не зважаючи на всякі перепони, акцію шкільного плебісциту довести до кінця. Після того принято відповідну резолюцію і нараду закінчено відспіванням національного гимну. **К-к.**

ТУРКА Н. СТР.

Лугова організація в Турчанщині. Турчанський повіт належав у нас до найбільше занедбаних. Перед війною розїдало повіт москвофільство. Майже половина священиків — це були москвофіли, під впливом яких були теж деякі села. Люди дуже бідні. По селах їли в'всяний хліб, бо в горах пшениця чи жито погано вдається. По війні сусіди підсилюють непорозуміння з т. зв. „ходачковою шляхтою". Всеж таки завдяки деяким одиницям турчанський повіт не лишається позаду інших. Ще раніше засновано 4 „Луги": у Вовкові, Жукотині, Лиґю та Ісаях. На жаль, деякі наші одиниці, не зважаючи на те, що в повіті і так доволі нам непорозуміння з недобитками москвофілів та її „шляхтою", розбили три перші „Луги" так що тільки „Луг" в Ісаях удержався. Завдяки авторитетові саме на днях помершого у львівському шпиталі д-ра М. Ков.

драта, о. Татомира та інж. О. Мороза зі Старого Самбора позакладано „Луги“ в судовім старосамбірськім повіті. Заложено 13 „Лугів“ і в судовім турчанськім повіті 7 „Лугів“. Разом турчанський повіт має нині 20 „Лугів“, крім трьох недіяльних у Вовкові, Жукотині та Липю. В серпні п. р. заходом о. Ю. Татомира підписано статут Повітового Лугу, який почав працювати від 29. вересня п. р. Перші загальні збори Повітового Лугу відбулися 18. м. м. у домівці „Просвіти“ в Турці н. Стр. На збори прибули члени Повітової Старшини: д-р Мирон Кондрат, м-р М. Толкан, о. Ю. Татомир, В. Лопушанський, відпоручники „Лугів“ з Лужка, Топільниці, Нанчівки, Стрілок, Лаврова, Розлуча, Ісаїв, Явори, Висоцька Нижного, Турі Горішнього, Либохорі, Самшика. Великий Луг заступав інж. Омелян Мороз зі Старого Самбора. Загальні Збори відкрив д-р М. Кондрат, голова Повітового Лугу і склав звіт з дотеперішньої діяльности Повітової Старшини. Інж. Омелян Мороз склав привіт від Великого Лугу, вписував завдання Лугової Організації і згадав про відношення Лугової Організації до Сокільської (в самій Турці на місце колись розвязаного „Лугу“ істнує тепер „Сокіл“). О. Ю. Татомир вказував на завдання Лугової Організації і домагався лугової анкети у Стрілках, повітового інструктора та щоб усі „Луги“ в короткому часі придбали однострої. М-р М. Толкан подав основний плян праці Повітової Старшини. В дискусії забирали голос: Р. Бродич, інж. Созанський, Курчинський, Кіселичин, Іваник та о. Татомир. Опісля вибрано Повітову Старшину у складі: голова д-р Мирон Кондрат, заступник голови інж. Осип Созанський, писар м-р Микола Толкан, скарбник д-р Дмитро Марцін, член Старшини о. Юліян Татомир. Заступники: Пантелеймон Іваник, Василь Лопушанський, Василь Целень. Контрольна Комісія: Коцюбко Михайло, Степан Кузьмин, Юліян Струсяк, заступники: Юрко Ступак, Іван Ґербяк. По виборі Старшини збори рішили на внесок о. Татомира уладити курси українознавства та в 1938 р. Лугове Повітове Свято. На внесок інж. Созанського рішено подбати, щоб волосні ради вставляли до своїх буджетів по 100 зол. на Повітовий Луг. Далі рішено, що кожний „Луг“ у турчанському повіті має складати до Повітового Лугу по 5 зол. річно. Збори закінчив промовою голова д-р Кондрат, після чого відспівано луговий гимн „Ой у Лузі“.

ГОРОДОК.

Плебісцитові перепони. Плебісцитова акція за українською мовою навчання в городецькім повіті натрапляла від самого початку на перепони адміністраційних чинників. Війти не хотіли легалізувати підписів на деклараціях, заслонюючися відсутністю відповідних інструкцій зі староства. Бували випадки, що батьки з цілого села приходили до війта у сусідньому селі і верталися з нічим. На кількакратну інтервенцію голови Пов. Союзу Кружків „Р. Ш.“ о. Омеляна Шарановича в цій справі відповів староста, що лиш там можна переводити плебісцит, де минуло сім літ від останнього плебісциту і війти тих громад дістануть поручення легалізувати підписи. В остаточному висліді подав староста до відома, що в городецькім повіті є лиш одна громада, де можна переводити плебісцит. Вислано відповідні зажалення до компетентних чинників, покищо без висліду. Недавно загрозив староста розвязанням всіх кружків „Рідної Школи“ в Городеччині, якщо вони будуть продовжати плебісцитову акцію.

„Чудо св. Миколая над Половчином“. Заходом СС. Служебниць П. Д. М., які завідують сиротським захистом відбулася 19. XII. в год. 6. веч. у салі „Поміч“ вистава п. з. „Чудо св. Миколая над Половчином“, удраматизована легенда на 3 дії Степана Перського (видавництва: „Бібліотека релігійної драми“ оо. Василіян). Удраматизована легенда — це нова в нас форма драматичного мистецтва. Новиною в цій пєсі є постать старого черця, що подає експозицію драми й опісля сам бере участь в акції. Після вистави роздав св. Миколай дарунки дітям та старшим.

Загальні збори т-ва „Орли“. Вже давно засноване товариство для молоді КАУМ „Орли“ відбуло 22. XII. в домівці при церкві св. Івана свої установчі загальні збори, на які прибули всі священики Городка, молодь і старші з передмість Черлянського, Заставського і Скітника. Вибрано тимчасовий виділ з п. Сергієм Клішем як головою. Духовником т-ва призначений о. Омелян Квіт.

Спорт.

КОМУНІКАТ ВИДІЛУ ФІЛІЇ КАРПАТСЬКОГО ЛЕЩЕТАРСЬКОГО КЛЮБУ У ЛЬВОВІ.

Виділ Філії К. Л. К. Львів подає до відома всім лещетарям Львова, що від 10. І. 1938 р. уладжує лещетарський курс для початкових і вже заавансованих лещетарів. Зголошення приймає виділ кожного дня від 18—20-ої в салях клюбу (Народній Дім III. пов.) до дня 5. І. 1938 р.

Виділ.

СПОРТОВІ НОВИНКИ.

Україна — Лехія. Гаківковий метч обох дружин відбудеться в четвер 30. п. м. в год. 7. вечором на гаківковім ледовищі Погоні при вул. Шимоновичів.

Україна — Лехія. Боксерський метч обох дружин відбудеться в неділю 2. січня 1938 р. у Спортовій Галі при вул. Яблоновських. Початок метчу в год. 7. вечором. У вазі пера виступить наша дружина з новим боксером Лисаком. Докладніший склад України подамо в одному з чергових чисел.

Мистецтва Б-кляси. Елімінаційні мистецькі змагання мистців поодиноких груп Б-кляси відбудуться не 1. і 2. січня 1938 р. як ми подавали, лиш у пізнішому речинці, а саме 6. і 7. січня 1938. Кваліфікаційний метч за вхід до А-кляси, чи пак за місце в А-клясі відбудеться 8. січня (значить другий день наших Свят). В цьому метчу Україна змірить свої сили із новоспеченим мистцем Б-кляси в гаківці.

Турнір чотирьох дружин. В неділю 2. січня 1938 р. відбудеться на гаківковім ледовищі Погоні турнір чотирьох львівських гаківкових дружин. Гратимуть такі пари: Україна — Чорні і Погонь — Лехія. Перший метч почнеться в год. 7. вечором, другий в 8. вечором.

Міжнародній турнір у Ворохті не відбудеться.

11 держав на гаківковім мистецтві світа. В гаківкових мистецтвах світах, які відбудуться у Празі від 11. до 20. лютого 1938 р. візьмуть участь такі держави: Чехословаччина, Канада, Англія, Австрія, Німеччина, Швайцарія, Мадярщина, Польща, Швеція, Норвегія, Латвія. Франція не зголосила своєї дружини з причини важких фінансових труднощів, в яких опинився французький гаківковий союз. Імовірно Італія, Голляндія та Фінляндія теж зголосять свої дружини до мистецтв світа. Також Полуднева Африка робить заходи, щоб взяти участь у празькім турнірі.

Мадярські та австрійські клюби на чужині. Мадярські та австрійські клюби виїхали підчас Різдвяних Свят на спортове турне, в якому осягнули назагал слабі висліди. Кішпешт виграв із комбінованою дружиною Ґібральтару 3:2. В такім самім відношенні виграв віденський Рапід на Балканах з Піреусом. Фльорідсдорф програв в Альжирі несподівано високо 1:4. Віена ремісувала в Каїрі 0:0 і програла в Порт Саїді 0:3.

Сказали чехи: „Народ собі...“ — і стали собою. Наш ідеал здійсниться, коли кожна наша одиниця стане членом „Просвіти“ й не жалуватиме датків на її велику працю. Всі шлім на „Дар Просвіті“! Нехай не забракне нікого!

Нові книжки й журнали.

Wlodzimir Szajan: HYMNY WALKI. Hymny Rygwedy (wiązka druga). Nakładem autora. Lwów. Стор. 48, 16°.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр:

Четвер 30. XII. год. 7.30 „Сісі“.

Пятниця 31. XII. год. 7.30 „Сісі“; год. 11.30 вночі Сильвестрова ревія.

Субота 1. I. год. 3.30 попол. „Сісі“; год. 7.30 веч. „Сісі“.

Театр Рівнородностей:

Четвер 30. XII. год. 7.30 „В перфумерії“.

Пятниця 31. XII. год. 7.30 веч. „В перфумерії“.

Український Театр „Цвіркун“ у Львові. Саля „Уль“, вул. Оссолінських 10.

Субота 1. I. год. 7.30 „Можна, але обережно“, велика ревія в 14 картинах.

Неділя 2. I. год. 7.30 „Можна, але обережно“.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

ЛУКА:
30. XII. Ніч під Івана Купала.
31. XII. Вій.
1. I. Жайворонок.

ДРОГОБИЧ:
2. I. Маруся Богуславка.
3. I. Мазепа.
4. I. Ніч під Івана Купала.

СХІДНИЦЯ:
5. I. Хмара.
7. I. Жайворонок.
8. I. Маруся Богуславка.
9. I. Ніч під Івана Купала.
10. I. Мазепа.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

СОКАЛЬ:
30. XII. Шалапут.

БЕЛЗ:
31. XII. Циганський барон.
1. I. Шаріка.
2. I. Ордена.
3. I. Пісня з Маслосоюзу.
4. I. Муж двох жінок.
5. I. Ніч під Івана Купала.

З Белза їде театр до Рави Руської. Режисерія викінчує до постанови: 1) Ірод Великий, 2) Орфей у пеклі, 3) Лісова Пісня.

КІНА.

АПОЛЬО: „Королівський вязень“ (Тайна замку Зенда).
АТЛЯНТИК: „Королева Вікторія“.
ВАНДА: Тонько і Шепко „Буде краще“ та „Моя зіронька“.
ҐРАЖИНА: „Іх сто, вона одна“.
ЕВРОПА: „Порт Артур“.
КАСІНО: „Ії оборонці“ з Фліпом і Флопом і кольоровий додаток.
КОПЕРНИК: „Князь і прошак“.
МАРУСЕНЬКА: „Либуя“.
МЕТРО: „Нинішні часи“.
МІРАЖ: „Пісня засуджених“.
МУЗА: „Фікер ч. 13“.
ПАКС: „Пасажирка зайцем“ (Шерлі Темпль).
ПАЛЯС: „Князь Ікс“ із Сонею Ген'є.
РАЙ: „Трійка гільтаїв“.
РІЯЛЬТО: „Ледащо“ з Пан. Парі.
СВІТ: „Вірна ріка“, „Пекольне провалля“.
СТИЛЕВЕ: „Княжа“ та ревія „Медівник з мігдалами“.
ТОН: „Плинне золото“.
УТІХА: „Вацусь“ з Димшою і ревія.
ХИМЕРА: „Весела зграя“ з Д. Дарбін і кольорові додатки „Весела Банда“.

ФОТОПЛЯСТІКОН: (пл. Марійська 5)
„Світова вистава, II. частина“ і Париж.

ФОТОПЛЯСТІКОН „Святослав“ (Пасаж Гавсмана ч. 7):
II. частина „Вистава в Парижі“.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Четвер, 30 грудня 1937

БЕРЛІН 14.15, 15.00 Розр. концерт. БІЛГОРОД 18.00, 20.00 Пісеньки, 20.30, 21.00 Симф. концерт. БУДАПЕШТ 17.30 Рос. хор. 18.25 Цит. музика, 19.45, 20.00 Розр. концерт, 21.15 Бетовенові сонати у вик. Догнанія. ВІДЕНЬ 17.15 Форт. рецитал Фльоріяни Сантос, 20.25, 21.00 Музика [illegible] в 2000-ому році. ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.00 Твори Брамса та Вольфа. КОШИЦІ 18.00 Госп. огляд, 14.00, 18.45 Вісти. МІЛЯНО 17.15 Вок. концерт, 18.00 Вес. авд., 21.00, 22.00 „Приятель Фриц“ ком. оп. Масканія опісля скрипк. рецитал Е. Кампоролі, ПРАГА 15.15 „Скупар“ ком. Мольєра, 20.45, 21.00 Фільг. концерт, 22.30 Форт. соната оп. 106. Бетовена, РАДІО ПАРІ 18.00, 19.00 Театр Уяви, 20.15 Пісні, 21.15 Форт., 21.00, 22.00 Симф. концерт, РИМ 18.00 Вес. авд., 21.00, 22.00 Опера. СОФІЯ 19.00 Вок. концерт, СОТЕНС 20.30 „Дочка пані Анго“ оп. Лєкока. ШТРАСБУРҐ 21.15, 22.00, 23.00, 24.00 „Севільський цирульник“ оп. Россініа.

Пятниця, 31. грудня 1937.

БЕРЛІН 14.15, 15.00 Розр. муз., 20.00, 21.00, 22.00, 23.00, 24.00 Сильвестровий вечір. БУДАПЕШТ 12.05 Вок. квартет, 13.30 Циг. музика, 19.00 Розр. концерт. 21.40 Пісні в супр. циг. орх., ВІДЕНЬ 15.15 Віол. рецитал Жупанчіча, 17.20 Нар. пісні, 17.40 Сучасні пісні, Льоренці барит., 19.10, 20.00 Веселі комедійки 21.10 „Гарна Галятея“ оп. Супе, 22.30, 23.00 Сильв. вечір, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 10.30 Для дітей, 15.15 Дитячі пісні, 19.00 Промова мін. Ґебельса. КОШИЦІ 14.00, 18.45 Вісти, МІЛЯНО 17.15 Танк. музика, 21.00, 22.00, „Ле едукандо де Ст. Кір“ муз. комедія К. Венеціята, МІНХЕН 19.15, 20.00, 21.00 „Успіх парижі“ оп. Шмальштіха, ПРАГА 16.40 Сальон. музика, 18.10 Пісні 18.30 Соната на скр. і форт. Філеліо, 20.08 Орх. концерт з уч. хору, 21.05 Чеська рапсодія на скр. і форт. Ондрічка. 21.45 Розр. концерт мелодії Штравсів, 22.15 Оп. мельодії, РАДІО ПАРІ 18.00, 21.15 Форт., 19.00 Дідьог. 20.00 Скрипка, 20.15 Дитячі пісні, 21.30, 22.00 Театр Уяви, РИМ 16.00, 18.00 Спів. рецитал Марг. Карозіо. СОФІЯ 18.00 Пісеньки, 19.45 Вок. концерт, ШТРАСБУРҐ 21.30, 22.00, 23.00 „Івась і Ганнуся“ оп. Гумпердінка.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер, 30. грудня 1937.

6.15—8.00 Ранішня авд., 12.03 Полудн. авдиція, 13.45 Комунікат льв. Хл. Палати, 13.50 Легка музика апл., 14.25 Муз. з плит, 14.55 Біржа, 15.00 Королівський післанець, 15.15 Музика з пл., 15.30 Біжучі вістки з міста та провінції, 15.45 Для молоді: Музичні мандрівки, 16.15 Мандоліни, 16.50, 19.50, 20.55 Актуальні гутірка, 17.00 Репортаж з Оссолінеум 17.15 Форт. рецитал Марг. Тромбіні-Казуро, 17.50, 18.45 Спорт, 18.10 Чим виповнити довгі зимові вечори, 18.20 Грецькі нар. пісні, пл., 18.25, 18.50 Програма на завтра, 18.35 Листи та програми, 18.55 Театр Уяви: „Шлюбний контракт“ Руд. де Кордова (Англія), 19.30 Коляди, хор, сол., орх., шведські коляди трансм. зі Стокгольму, 20.00 Сальдо пісеньок (за 1937), орх., форт. дует, ревелерси, солісти, 20.45 Веч. денник, 21.00 Прелімінар пісеньок (на 1938) джез. орх., форт. дует, хор, сол. 21.45 Літер. нарис: Учений Ерос, 22.00 Камер. концерт, 22.50 Ост. вістки, 23.00 Із опікерового альбума.

Пятниця, 31. грудня 1937.

6.15—8.00 Ранішня авдиція, 12.03 Полуднева авд., 13.45 Сусп. гутірка, 13.50, 15.10 Музика з пл., 14.25 Форт., 14.55 Біржа, 15.00 Королівський післанець 15.20 Біжучі вістки з міста та провінції 15.30 Госп. вістки, 15.45 Гутірка Корн. Макушинського для старших дітей, 16.00 Гутірка з хорими, 16.15 Різдво в поезії та пісні, 16.50, 19.50, 20.55 Актуальна гутірка, 17.00 Наші модестки фейл., 17.15 Розр. орхестра, 17.50 Огляд видань, 18.00 Світовий комунікат, 18.10 Туристичний інформатор, 18.15 Популярні твори у вик. Степ. Стрончинського (балалайка), акомп. на гітарі (Еміль Наорлевич), 18.30 Пять вісімок віднят. 18.42 Спорт, 18.50 Програма на завтра, 18.55 Театр Уяви: „Брат відпихає брата“ комедія на осн. Плавта, 19.30 Коляди, сопр. хор, орх., трансм. зі Швайцарії, шв. коляди, 20.00 Розр. концерт, муз., спів, 20.45 Веч. денник, 21.00 Сильвестер у Люблині симф. орх., хор, сопр. тенор.

Радіокутик.

ТЕЛЄВІЗІЯ В КОЛЬОРАХ.

У Льондоні винайдено спосіб передачі радієвою дорогою образів у природних кольорах. Технічна сторона цього винаходу не є ще достаточно опрацьована, одначе дотеперішні висліди є запорукою, що небавком широкий загал матиме кольорову телевізію. Це зовсім не означає, щоб кольорова телевізія могла зараз найти широке застосування у практиці. Слід звернути увагу, що фірма, яка осягнула вже високий технічний рівень, все ще бореться з дуже важкими труднощами в ділянці кольорових репродукцій.

ТЕЛЄВІЗІЯ ТА ФОРТЕПІЯН.

В студії англійської телевізійної стації грала одна з пяністок колискову Шопена. В певному трудному моменті телевізійна камера дала зближення клявішів, уявлюючи таким чином пальцеву техніку артистки. Один з піяністів припадково оглядав цю програму та написав до радія лист з подякою, заявлюючи, що врешті побачив при помочі якої пальцевої техніки можна опанувати цю фразу, що спричиняла йому багато труднощів. На підставі цього досвіду піяніст має надію, що можна буде навчати музики при помочі телевізії.

РАДІО ТА ВИБОРИ.

Ніхто ще не провадив виборчої кампанії з такої віддалі як Папанін, кандидат до Найвищої Ради з округи Петрозаводська. Перебуває він на північному бігуні разом з експедицією, що там є від літа ц. р. З далекої ледяної країни промовляв Папанін до своїх виборців в СССР через мікрофон конструкції славного Кренкля. Листа, на котрій кандидував Папанін перемогла, про що довідався Папанін через радіо.

ШКІЛЬНА РАДІОФОНІЯ В СПОЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

Минулого року більш 50.000 американських дівчат та хлопців постійно слухало шкільні авдиції. Слухаючи ці авдиції американська молодь набувала відомости в ділянки природничих наук, пластичного мистецтва, музики та літератури, і вчилася критично приглядатися до сучасного життя. Авдиції ці введені ще 1929 р. зчасом гарно розвинулися під оглядом кількости та їх рівня.

БІРЖА.

Львів, 29 грудня 1937

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·73, 89·30. Доляри американські 5.27·50, 5.25·00, Доляри канад. 5.27·00—5.24·50. Фльорени гол. 294·17—292·45, Франки фр. 18·08—17·69, Франки швайцарські 122·35—121·55, Фунти англ. 26·43—26·27, Гульдени данц. 100·20—99·80, Корони ч. 18·00—17·30, Кор. дан. 117·99—117·15 Кор. норв. 132·78—131·80, Корони шв. 136·28—135·30, Ліри італ. 21·80—21·00, Марки фінлянд. 11·70—11·25, Марки нім. 116·00 — 112·00, Шилінги австр. 99·20—98·20, Тель Авів 26·20—25·95, Марки нім. срібні 125·00 — 120·00

Акції.

4 і пів проц. внутр. 65·25, 63·25, 3 інв. 1 ем. 80·00 серія 79·50. 3 поз. інв. 2 ем. 78·00., серія 88·50. 5 конверс. 67.75 прем. доз. 52·50, 4 консол. 67·75

Папери.

Банк Польський 114·25 Цукор 46·25 Вугіль 30·00, 31·75 Лільпоп 67·25, Моджеів 13·50, Островець 54·60, Скаржовичі 36·00, 35·00, 35·25, Габербуш 49·00.

Тенденція дещо слабша.

Збіжжя.

Пшениця одностайна черв.	27·00—27·25
Пшениця збірна червона	26·00—26·25
Пшениця одностайна біла	27·50—27·75
Пшениця збірна біла	26·25—26·50
Ячмінь пром.	18·50—19·50
Ячмінь паст.	17·00—17·25
Мука пш. разова	31·50—32·00

Інші курси незмінені.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, 29 грудня 1937 р.

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	3·25 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак.	3·30 зол.
молоко	18—19 сот.
яйця (копа)	6·00 зол.

Тенденція на масло вдержана. На молоко знижкова, на яйця сильна.

Подяка.

Складаю щиру подяку всім, що віддали останню послугу моїй Дорогій Мамі, а мені несли слова потіхи в моїм великім горі. Дякую передовсім Впр. о. шамбелянові Михайлові Цегельському, пароховї Кам'янки Стр. за уділення Найсвятіших Тайн Покійній, за теплі слова в недузі і за провід у похоронах. Щиро дякую Вп. д-рові Вол. Балахові, що своїм знанням і печаливою опікою старався облекшити терпіння Покійної, Вп. мец. Стефановичам, що занялися похоронами, а Паням С. У., що в непогоду проводили мою Маму на місце вічного супочинку. Щире „Спасибі" складаю врешті всім Своякам, Приятелям і Знайомим за устні чи писемні слова співчуття.

Кам'янка Струмилова, в грудні 1937 р.

Іванна Ґеринович.

КУПНО - ПРОДАЖ

КОВДРИ, простирала з власної вирібні. КОЦИ вовняні і флянелеві. Ціни найнижчі! ВАНК, ПЛ. МАРІЯСЬКА 6. Жадної філії не маємо. 2223 8—10

НОВА ҐАЛЯНТЕРІЯ Евген Будановський, **Станиславів,** ратуш, поручає на свята ріжного роду ґалянтерійні артикули. 2320 6—10

КОНТОРУ пральні відступлю. Домініканська 4. 2705 2—2

ІВАН ЗЕЛЬТЕНРАЙХ Львів, пл. Марійська 5 продає найдешевше гарні вироби зі золота і срібла. 2318 5—15

ПСТРУГИ НА СВЯТ-ВЕЧІР по 6 зол. за 1 кг. = около 5 штук + порто. Замовлення до Управи Митрополичих дібр Перегінсько. 2712 1—2

ФАБРИКА ДЗЕРКАЛ. шліфарня шкла А. Тортон тепер **Бема 12 а. тел 224-81** 1959 27-30

ВИБАГЛИВІ декорації кімнат, фіранки ручної роботи, запидки, матеріяли, по дуже низькій ціні поручає Вирібня Фрайліха, вул. Сикстуська 21. 2157 10-0

1.90 КОМПЛЕТ (сорочка, майточки) теплий і тревалий та всілякі трикотажі і білля дешево. „СВІТ ДИТИНИ", Львів, Сикстуська 2. 2164 4—0

КОМПЛЕТ (сорочка, майточки) теплий і тревалий 2.60, нічні флянелеві гарні кольори 4.90 „АСТРА", Львів, Сикстуська 2. 2163 3—0

ДАРУНКИ на Ялинку і Новий Рік зі золото, срібло, годинники, поручає найдешевше фірма Вандер, Львів, Шайнохи один. Прецизійна і дешева направа годинників і біжутерії. 2707 1—?

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

РУТИНОВАНИЙ аплікант адвокатський шукає негайно патрона. Здібний, красномовний, меткий організатор. Зголошення до Адміністрації під „Здібний". 2699 2—2

РІЖНІ

ШАФГАВЗЕН, ЛЬОНЖІН, ЗЕНІТ, ОМЕГА, ДОКСА та ін. годинники найпрецизніше направить фірма П. Карпинець. Домініканська 7. Купує золото, срібло.

БЮРО ПРИПОРУЧЕНЬ „СВЯТОВІД" влекшує життя, все полагодить всюди в краю і за кордоном. Львів, Академічна 23, тел. 200.08. 2237 11-30

ТІЛЬКИ 5 ЗОЛ. тривка ондуляція з 5-місячною гарантією. Сальон чесання пань, Сикстуська 8, вхід через браму. 2708 1—2

ЮВІЛЄРСТВО, годинникарство, вирібня спортових відзнак і нагород ВЛАДИСЛАВ БУШЕК, ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА 6. Всілякі направи дешево і солідно. 2277 10-10

ВИРІБ ДЗЕРКАЛ, шиби, рами, оправа образів найдешевше — шклярство В. СТЕЛЬМАХ, Коперника 22, тел. 245-79. 2342 7—10

У ТРІСКУЧІ морози погрієтеся при печах від МИХАЙЛА ГАЛІБЕЯ. Петра Скарги ч. 5, тел. 261-65. 2347 1—?

ОГОЛОШЕННЯ.

Відомий ХРИСТІЯНСЬКИЙ РЕСТОРАН **Ґ. ВІТЕК** Трибунальська 10. ЛЬВІВ (давніше Кольонський, побіч Нафтули) поручає: смачну кухню, добірні закуски, пиво окоцім. Ціни найнижчі. — Льокаль гарний, надається на весілля, беннети, зібрання і пр. — П. Т. Гостям з провінції 10% опусту. 2309 6—15

МЕБЛІ до всіляких кімнат, спальні, їдальні, тапчани і т. д. поручає Фр. Зелінський, Львів, Коллонтая 8, тел. 228-10. 2252 10-10

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.